

YAZI-YORUM

Kültür Sanat Ve Edebiyat Dergisi

31. Sayı

2020 Kasım
Yıl: 2 Sayı: 31 Ücretsiz

Yazı - Yorum Suç Ortakları

Genel Yayın Yönetmeni

Zeynep Eşin

Yayın Kurulu

İlknur Demir

Figen Şahin

Yazı İşleri

Fatih Eşin

Çizim

Şaranur Yaşar

Pdf Tasarım

Aydın Yaşar

Sosyal Medya

Deniz Eşin

Reklam Ve Halkla İlişkiler

info@yazi-yorum.net

Yazarlar

İlknur Demir

Zeynep Eşin

Figen Şahin

Büşra Canbaz

Ceren Demirkılıç

Gönül Malat

Osman Tünç

Nur Yüksel Öztürk

Yasemin Pulat

Handan Kılıç

Gökçe Gökalp Doğan

İÇİNDEKİLER

RÖPORTAJ

Behçet Çelik
Moderatör | İlknur Demir

ÖYKÜ & ANLATI

Zeynep Bozyiğit | Cehennemın Çocuğu

Selva Ezgi Yücel | Şanımdandır

Gülhan Eroğlu | Annemin Suni Deri Çantası

Gözdenur Tetik | Ben Yekta, sen Kimsin?

Hicret Birik | Dış Kadınlar, İç Çocuklar

Büşra Canbaz | 02:30 Hayat Radyosu

DENEME

Gizem Gülşah Karaoğlu | Dante Gibi

Cansu Selçuk Çağlar | Pırasa Değilki Kesenin

ŞİİR

Erman Şahin | Adının Üç Hali

Emel Memili | Savaş

Kayra Kıylioğlu | Belkide Hiç Doğmadan

KAPAK ÇİZİM

Şara Nur Yaşar

Behçet Çelik
Pasta Neliydi? | Öykü

İlknur Demir
Behçet Çelik'in Saklı Hikayeleri

Nur Yüksel Öztürk
Acılara Tutunmak

Gönül Malat
Yolun Gölgesi

Gökçe Gökalp Doğan
Belleğin Girdapları

Ceren Demirkılınç
Dünyanın Uğultusu

Handan Kılıç
A Dry White Season 1989

İlknur Demir

Behçet Çelik' in Saklı Hikâyeleri

UNESCO, 1985 yılını "Dünya Gençlik Yılı" olarak ilan edince, Milliyet Sanat Dergisi, yıl boyunca sayfalarında gençlerin yazılarına yer verdi. "Belleğim zayıftır" diye başlayan bir yazı, o günün lise öğrencisi Behçet Çelik' e aitti. Genç yazar, sokaklarda mutsuz dolaşan insanların bu ruh halinin, içinde yaşadıkları toplumun sorunlarından kaynaklandığı izleğinden yola çıkarak kaleme aldığı yazıda, sanatı hissetmeyen, duymayan kişilerle çevrelenmiş bir toplumda büyüyen insanların, yetiştirildikleri baskı rejimlerine benzeyeceklerinden söz ediyordu. Milliyet Sanat Dergisindeki bu yazıyı okuyunca, lise öğrencisi Behçet Çelik ile günümüz edebiyatının en özel kalemlerinden biri olan Behçet Çelik' in metinlerindeki temaların çok değişmediğini fark ettim. Ancak, derdini neredeyse yumruğunu masaya vurarak anlatan delikanlının kalemi, yıllar içinde sakinleşmiş, karakterleri sessizleşmiş ve silik sıradan –genellikle erkek- karakterlerin iç dünyalarının derinlikli yapılarını okurun kulağına fısıldar olmuştu.

Behçet Çelik' in öyküleri, kolay duyulmayan, duymak için neredeyse kulağımızı öykünün ağzına dayamamız gereken tabiri caizse bir sırrın kapısını açan anahtar gibidir. Yazar, bağırmanın duru cümlelerle yazdığı omurgası sağlam öykülerde, sıradan insanların yaşadığı sıradan hayatların hikâyelerini, şok etmeyen öykü sonlarıyla bitiriyor. Bu öykülerin kahramanları hayallerinin peşinden koşmamalarının/koşamamalarının pişmanlığını yaşayan, sistemin içinde sıkışmış kalmış, gidemeyen, gitse de geri dönen, bulunduğu yere ait olamayan birinci, ikinci, üçüncü tekil şahıslardır. Geçmişini geçirememiş, yolun bir yerinde takılıp kalmış bizler, hepimiz değil belki ama çoğumuz bu öykülerin kahramanlarıyız aslında.

Yazarın insanın ayrıntılarına odaklanan, gözlem ve derin psikolojik tahlillerle kurguladığı öykülerinde ilk dikkati çeken unsur bu öykü kahramanlarıdır. Odağına aldığı "sıradan" insanlar Behçet Çelik' in öykülerinde, toplumun tipik birer temsilcisidir. Okur, kaygılı, geçmişinin gölgesinden kurtulamamış, sıkışmış, arafta kalmış bu karakterlerin hikâyelerini okurken, başlangıçta yazarın bireysel hezeyanları yazdığı yanılgısına kapılsa da, alt metinde bu tiplerin aslında toplumun aynası olduğunu görecektir. Kaldığımız Yer ve Yolun Gölgesi öykü kitaplarında karakterler yazarın ilk öykü kitaplarına nazaran biraz değişime uğrasa bile bu durumun birey ve toplum arasındaki doğru orantılı değişimden kaynaklandığını düşünüyorum. Örneğin, hapisteki kızına yazdığı mektubunda; Geçmişte kalmış acıların hayaletleriyle boğuşmak, yaşanırken bitmez sandığın sıkıntıların kâbuslarıyla didişip durmak yerine, onları yaşadıkları anda bırakma cesaretini gösterdiğinden eminim - ben de yapabilseydim bunu; bir şeyler değişir miydi? Diyen baba, yazarın diğer öykü kahramanları gibi, kendi iç sorunlarını yansıtıyor görünse bile "Kaldığımız Yer" adlı kitabındaki Vüs' at O Bener' e öykünerek yazılan "Alavüsata" adlı bu öykünün saklı hikâyesinde adalet sisteminin sorgulandığı dikkatli okurun gözünden kaçmayacaktır.

Yazarın ilk öykü kitabı İki Deli Derviş'ten bugüne uzanan öykü kitaplarını sıra ile okuduğumuzda, toplumsal yapımızın değişen sürecini görmemiz mümkündür. Sosyolojinin penceresinden baktığımızda edebiyatın öncelikli olarak çağının bir tanığı olduğunu görürüz. Bu durum toplumun kültürel koşullarının ortaya çıkardığı -ya da etkilendiği- bir sonuçtur. Edebiyatçı, kendisine böyle bir misyon yüklemese bile derin gözlem yeteneği ve eleştirel bakışı ile toplumunun bir nevi aynası konumundadır. Bu ayna olma hali, özellikle siyasal değişimlerin ve dönüşümlerin sıkça yaşandığı toplumlarda daha belirgin bir hale gelir. Okur, "Gündelik hayatta sıkça rastlayabileceğimiz ve kolayca "sıradan" diyebileceğimiz kişilerin dışı vurmadıkları saklı hikâyeleri bana çekici görünüyor." diyen yazarın, birçok öyküsünde aynı karakterin farklı hikâyesini okuduğunu düşünebilir. Behçet Çelik'in, öykülerindeki karakterler, içinde yaşanan toplumun hava durumuna uyum sağlayamayan, fırtınalarında üzüyen öykü kahramanları olarak karşımıza çıkıyor. İyi bir okur iseniz öykünün kör noktalarını, karakterin saklı hikâyesini keşfederseniz, dikkatli okunmayan öyküler ise okur için anlaşılabilir gelebilecektir.

Yıllara yayılan bu öykülerde değişmeyen diğer bir unsur yazarın dili. Yaratıcı, dilde ayrıntıya önem veren bir öykü dili oluşturan yazar, sakin ve dinlendirici olarak tanımlayabileceğim, duru bir Türkçe ile yazılmış öykülerinde, zaman zaman kendisinin türettiği ya da çok bilinmeyen sözcüklere de yer vermiş. Sakil, ayıkıvermek, bıcırtı vs. gibi. Daha önce Behçet Çelik'in "Gün Ortasında Arzu" kitabından seçtiğim "İyi Olacak, İyi" adlı öyküsünü incelemeye çalışırken (<https://www.yazi-yorum.net/2019/11/17/oykulerin-sesi-2-behcet-celik-iyi-olacak-iyi-ilknur-demir/>) yazarın kullandığı sözcüklerle kurduğum cümleyi yinelemek istiyorum. "Sakil bir hayat yaşarken, ayıkıvermek gibi bu öyküler."

Dilin, edebi metinde özellikli olabilmesi için bir eylemle desteklenmesi gerekmektedir. Behçet Çelik, bu nedenle olsa gerek, eylemin ardına takılıyor ve bir eylemin peşine düşen karakterlerin izini sürüyor. Birbirinin peşinden giden zaman zaman birbirine değen, dertlenen, üzülen ama gittikçe sıradanlaşan insanların okura bu kadar tanıdık ve benzer gelmesinin nedeni, belki de hepimizin zamanla sıradanlaşmaya doğru yol alıyor olmamızdan kaynaklanmaktadır. Bu tanışıklık içinde birbirinden farklı geçmişleri olsa bile başka başka hesaplaşmaların peşinde sürgit bir hayat yaşasalar da ortak özellikleri, toplumun bireye yüklediği görevler ve sorumlulukların arasında sıkışmış olmalarıdır.

Yaşamın kalabalıkları içinde kulağımıza çarpan uğultuları kendi sesimizle karıştırırız bazen. Zannederiz ki tek ses bizim sesimizdir, dikkate alınması gereken tek söz bizim sözümüzdür. İçimize içimize konuşuruz. Behçet Çelik, sadece kendi iç seslerini duyan karakterlerin hikâyelerini yazıyor gibi görünse de, sıradan insanların -belki de birey olamayanların- sıradışı hallerini yazarak, toplumsal sorunlara nokta atışı yapıyor. Yazar; "müziğin sesle sessizlik arasındaki dans olduğunu düşündü" diyor "Yolun Gölgesi" kitabının, "Sahildeki Un Çuvalları" adlı öyküsünde. Bu tanımı, yazarın öykülerine uyarladığımızda "Behçet Çelik'in öykü karakterleri sesle sessizlik arasındaki sıkışmış kişilerdir." demek yanlış olmayacaktır.

Bir yazar ilk yazısından itibaren mesele ettiği konuyu, daha da genişleterek yazıyorsa, kapanmayan bir yarısı var demektir. Behçet Çelik'in, "belleğim zayıftır " diye başlayan yazım hayatı, öykülerindeki gençlik hayallerini kovalamadığı için pişmanlık duyan kahramanların aksine küçük yaştan itibaren hayallerini gerçekliğe dönüştürme çabası sonucunda, son kitabı Belleğin Girdaplarına kadar uzanmıştır.

Son sözü yazarın "Gün Ortasında Arzu" kitabından bir alıntıya bırakmak belki de yazı boyunca sözünü ettiğim, yazarın öykü karakterlerini daha yakından tanımamız açısından önemlidir. "Herkes bir yerde birbirine çarpar bu âlemde. Herkesin herkese anlatacağı birileri vardır. Bir yerlerde adı anılır herkesin. Sözün tükendiği yerde, bir isim kısa ömürlü bir kıvılcım olur. Söz gider mi başka yere umuduyla. "Tanır mısınız?" "Tanırım."

Çağdaş öykücülerimizden Behçet Çelik, 1968 yılında doğmuş. Adana Anadolu Lisesinden 1986'da, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 1990'da mezun olmuş. İlk yazısı -1985 yılında Milliyet Sanatta yayınlanan yazısından sonra- 1986'da Yeni Adana gazetesinde, ilk öyküsü 1987'de Varlık'ta yayınlandı. Çeşitli dergilerde öykü, yazı ve çevirileri yayınlanan Çelik, Yazılı Günler ve Virgül dergilerini yayınlayanlar arasında yer aldı. 1989'da Akademi Kitabevi Öykü Başarı Ödülünü kazandı; Gün Ortasında Arzu isimli öykü kitabı 2008'de Sait Faik Hikâye Armağanına, Diken Ucu adlı öykü kitabı da 2011'de Haldun Taner Öykü Ödülüne değer bulundu. Kaldığımız Yer, Erendiz Atasü'nün öykü kitabı Kızıl Kale ile birlikte 5. Türkan Saylan Sanat Ödülüne layık görüldü.

Yazarın, İki Deli Derviş (1992), Yazyalnızı (1996), Herkes Kadar (2002), Düğün Birahanesi (2004), Gün Ortasında Arzu (2007), Diken Ucu (2010), Kaldığımız Yer (2015) ve Yolun Gölgesi (2017) adlı öykü kitaplarının yanı sıra, Dünyanın Uğultusu (2009), Soluk Bir An (2012) ve Belleğin Girdapları (2019) adlı romanları ile Sınıfın Yenisi adlı ilk gençlik romanı (2011) yayınlanmıştır. Çelik'in doğup büyüdüğü Adana üzerine yazılmış yazılardan oluşan Adana'ya Kar Yağmış (2006) adlı bir derlemesi ve Ateşe Atılmış Bir Çiçek/ Yazarlar, Kitaplar, Okuma Notları (2012) adlı bir deneme kitabı bulunmaktadır. Ayhan Geçgin ve Barış Bıçakçı'yla edebiyat üzerine yazışmalarından oluşan Kurbağalara İnanıyorum 2016'da yayınlanmıştır. Behçet Çelik'in "Çok Tanıdık, Çok Bildik" isimli öyküsü ABD'de yayımlanan "İstanbul Noir" adlı kitapta, "Soğuk Bir Ateş" adlı öyküsü de Hollanda'da yayımlanan "Stad en Mens" adlı kitapta yer almıştır. Texas Studies in Literature and Language dergisi ile Transcript Review, Words Without Borders gibi internet sitelerinde öykülerinin çevirileri yayınlanmıştır.

Yararlanılan Kaynaklar=

Gün Ortasında Arzu-Behçet Çelik-İletişim Yayınları

Yolun Gölgesi-Behçet Çelik-İletişim Yayınları

Kaldığımız Yer-Behçet Çelik-İletişim Yayınları

İki Deli Derviş/Yazyalnızı-Behçet Çelik-İletişim Yayınları

Kurbağalara İnanıyorum-Barış Bıçakçı-Behçet Çelik-Ayhan Geçgin-İletişim Yayınları

Dil Meseleleri- Necmiye Alpay-Metis Yayınları

Behçet Çelik

Röportaj

İlknur Demir

Bu ay dosya konumuz sevgili Behçet Çelik. Yazmak, yayıncılık, birey ve bireycilik gibi konular hakkında sorularımıza verdiği sabırlı ve öğretici cevaplar için kendisine çok teşekkür ediyoruz. Yazmak zihni toparlayan bir edimdir diyor Behçet Çelik. Bir okur olarak bende şunu söylüyorum. Behçet Çelik kitaplarını okumak okurun zihnini toparlayan bir edimdir.

İsterseniz söyleşimize Edebiyat yolculuğunuz ile başlayalım. Behçet Çelik'in edebiyatla dostluğu nasıl başladı?

Okuldan ödev verilmediği halde ortaokul son sınıfta kendi başıma öykü yazmaya başladım. Gene o sıralarda Adana'da yayımlanan yerel bir edebiyat dergisine yazdığım öykülerden birini gönderdim. Bir sonraki sayıda küçük bir not vardı dergide: "Öykünüz ya da eleştirisi gelecek sayıda yayımlanabilir," diyordu. Çok sevindiğimi tahmin edersiniz, ne var ki o derginin bir sonraki sayısı yayımlanamadı. Bilmiyorum, çoğu edebiyat dergisinin başına gelen ekonomik zorluklar mıydı daha üçüncü sayıda derginin kapanmasına neden olan, başka bir şey miydi? Sene 1983 olduğu ve askeri darbe rejimi sürdüğü için başka nedenler de olabilirmiş gibi geliyor. Büyük bir hatayla dergiyi saklamamışım, yayınlayanların kimler olduğunu bilemiyorum. Beni o yaşta öykü yazmaya nelerin yönlendirdiği sorusuna birkaç yanıtlım var. Birincisi kitap okumayı çok seviyor olmam ve okuduğum kitaplar gibi bir şeyler yazmaya özenmem.

Bir başka neden ergenlik yaşlarına has içe kapanıklık ve iletişim sorunları olabilir, yazmayı bir iç dökme yolu olarak görmüş olabilirim. Gene o yaşlarda insanın kendisini gösterme isteği güçlü oluyor, okulda pek çok konuda vasat bir öğrenciydim, arkadaşlarımdan üstün olduğum tek konu kompozisyon yazmaktı. Ortaokul ikinci sınıfta Türkçe öğretmenimiz Ertuğrul Karakoç şairdi ve bize ders öğretmenin yanında edebiyatı sevdirmeye de çalışırdı, her hafta farklı bir edebi türde bir şeyler yazmamızı isterdi. Benim yazdığım ödevleri çok beğenirdi ve bir keresinde, “Çalışırsan ileride senin iyi bir yazı hayatın olabilir,” demişti. Bu da beni çok motive etmişti.

Öykü ve roman birbirinden tamamen bağımsız iki edebi tür. Siz bu iki farklı türde oldukça başarılı metinlere imza atan bir yazar olarak, eserlerinizi okuyan bir okurda öykü ve romanlarınızın nasıl bir tortu bıraktığını düşünüyorsunuz. Edebiyatçının ve onun yazdığı edebi metinlerin okura karşı sorumlulukları var mıdır? Yazara ve metinlere ya da kısaca edebiyata böyle bir sorumluluk yüklenmeli mi? Nedir edebiyat?

İlk sorunuzun yanıtını benim bilmem imkânsız, ancak tahminde bulunabilirim ya da benim yazarken ne istediğimi ifade edebilirim, ancak olmasını istediklerimin birebir gerçekleştiğini de sanmıyorum. “Tortu”yu soruyorsunuz zaten, ucu açık yanıtlara imkân veriyor sorunuz. Beni yazmaya çok zaman iten bir ruh halidir, o ruh halinin okuyacak kişiye de geçmesini isterim. Yazdığım metnin dilinin de bu ruh haline uygun olmasına çabalarım, anlatılanların yanında anlatımın da ruh haline dair bir şeylerin aktarılmasına katkıda bulunmasını. O ruh halinden bazı tortuların okurda da biriktiğini bana aktarılanlardan biliyorum – gönlümü almak için yalan söylemiyorlarsa! Ruh halini önemsemem şundan, ruh hali dediğimiz şey başını sonunu kendimizden emin biçimde bildiğimiz bir şey değildir. Gelgeç bir yanı vardır, ama hiç geçmediği de olur, tortular bırakır, ya da eski tortuları şöyle bir havalandırır. Beri yandan kişiyi o ruh haline götüren nedenlerden izler de barındır içinde; bu nedenler kişisel olabildiği gibi toplumsal da olabilir, hatta bunların iç içe geçmesinin sonucudur çok zaman. Edebiyat yapıtının yazarın baştan sona bildiği bir şeyleri okura aktardığı bir yapı olarak görmüyorum, metnin alımlanmasının okurun katkısına da muhtaç olduğu, okurun da yaratıcılığını tetikleyen metinleri daha çok seviyorum. Edebiyatçının sorumluluğu bahsi çok netameli, bunun yolu açıldı mı herkes bir şeyler yükler; kimi milli duygular ister, kimi toplumun gideceği yolu göstermesi vs. Edebiyatçının okura iyi bir edebiyat metni sunmaktan başka sorumluluğu yoktur, diyeceğim ya, buna bile dilim varmıyor. “İyi”yi tanımlamak da sorunlu. Bugün arayışçı/deneysel olduğu için “iyi” bulmayacağımız bir metin bir zaman sonra harika görünebilir. Belki şu söylenebilir, gene kullanacağım tabirin tanımlanmasının kolay olmadığını bilerek söylüyorum: “Edebi” bir metin ortaya koymaktan başka sorumluluğu olmaz yazarın. Bundan kastettiğim de yazdığı metnin ticari bir metin olmaması, yazmaya oturduğunda bir şeyler empoze etmek, satmak, tanıtmak gibi edebi olmayan amaçlarla işe girişmemiş olması.

Edebi metinlerde dil, karakter, kurgu birlikte yol alsa bile, bazen biri diğerinin önüne geçebiliyor. Bu açıdan baktığımızda bu üç olgudan hangisi önceliklidir Behçet Çelik için? Bu üç unsuru birbirinden ayırmak mümkün müdür?

Aslında çok ayırmak mümkün değil bunları, ama sanırım karakter bir adım önde olabilir – öncelikli değil ama önde. Çoğu zaman önce bir karakter ya da birkaç karakter belirir zihnimde, daha o ilk anda hikâyelerinin kimi enstantaneleriyle birlikte belirmişlerdir, ama o kadardır. Hikâyelerinin devamı yazdıkça, yazarak oluşur. Karakterlerin başta hayli silik olan özellikleri de hikâyeye oluştukça, kurgu ilerledikçe netleşmeye başlar. Dil de, önceki sorunuzu yanıtlarken söylemeye çalıştığım gibi karakterlerin ruh hali, metnin atmosferine göre yazarken oluşur. Dille ilgili bir fikrin ya da kurgunun peşinden giderek başladığım nadirdir, ama yok değildir. Demeye çalıştığım şu: bu üçü birbirini besleyerek, belirleyerek ilerler. Bu yüzden bana bir edebi yapıtı çözümlerken de bu gibi şeyleri ayrıştırarak ele almak yanıltıcı görünüyor. Karşılıklı olarak bunların birbirini nasıl etkilediğini araştıran eleştiri metinleri beni daha çok heyecanlandırıyor.

Karakter seçimlerinizden söz etmenizi istesem. Öykü ve romanlar karakterler üzerine inşa ediliyor demek yanlış bir tanımlama olmayacak diye düşünüyorum. Sizin karakter seçimlerinizi neler etkiliyor? Konu mu karakteri şekillendiriyor yoksa karakter mi konuyu oluşturuyor?

Karakter konusuyla birlikte beliriyor çoğunlukla. Bir karakter belirleyip sonra bu adam işten çıkartılmış olsun demiyorum mesela. İşten çıkartılmış bir adamın hikâyesinin peşine düşme fikri aklıma geliyor. Sanırım karakterde hem çok sıradan özellikler hem de sıradışı bir şeyler olmasını yeğliyorum. “Sanırım” diyorum çünkü bu tercihleri çok oturup düşünerek, şöyle yaparsam metin buraya gider, böyle yaparsam şuraya hesaplarıyla yapmıyorum.

Az önce de söylediğim gibi hikâyenin ilerleyişi sırasında şekilleniyor çok zaman; karakter yazdıkça ete kemiğe bürünüyor. Gündelik hayatta sıkça rastlayabileceğimiz, kolayca “sıradan” diyebileceğimiz kişilerin ilk anda dışa vurmadıkları saklı hikâyeleri bana çekici görünüyor. Galiba bir arada kalmışlık hali söz konusu ve bunu verimli buluyorum. Kabaca şöyle bir şey: Başka insanlara bakıp hem “Sizden biriyim işte,” diyen hem de “Ne alakam var benim sizinle,” diyerek itiraz eden, dolayısıyla onların arasına karışırken de, onlardan kaçarken de gerilim yaşayan birilerinin hikâyelerinin peşinden gitmek hoşuma gidiyor. İçsel ya da dışsal sıkışmışlık içerisinde insanların hikâyelerinde bana cazip gelen bir yan da onları yargılamanın zorluğu. Hikâyelerinin biraz derinine indiğimizde bizi onları anlamaya sevk eden bir şeyler var; bununla birlikte onları anlıyor olmamız yapıp ettikleri her şeyden ötürü onları aklamamızı da getirmiyor. Dolayısıyla onları sıkışmışlıkları içerisinde görmek, görebilmek bizi de ikircimli tutumlara yöneltiyor, bir anlamda gerilimleri bize de geçiyor. Kendi hayatlarımızda da benzer gerilimler eksik olmadığı için aramızda özel bir bağ kuruluyor. Onların hikâyesinden kendi hikâyemize, bizim hikâyemizden onlarınkine giden bir yol var; edebiyatın bu yolu görmesi, görünür kılması bana önemli görünüyor.

Karakterler ile söyleşimize devam edelim isterseniz. Yazar için elbette tüm karakterleri çocuğu gibidir. Yine de bir nebze olsa yaratıcısı için öne çıkan bazı karakterler vardır diye düşünüyorum. Sizin öykü/roman karakterleriniz içinde diğerlerinin önüne geçen, öyküyü/romanı sonlandırmanıza rağmen sizin için yaşamaya devam eden bir karakteriniz var mı?

Önceki sorunuzu yanıtlarken söylediğim gibi karakterlerle aramda bir yol var; yazmak, bir başkasının hikâyesini sürdürmek bu yolu da kat etmek anlamına gelebiliyor çoğu zaman. Benim için öne çıkan bir karakterden değil ama beni şaşırtan bir şeyden söz edeceğim. Pek sevmediğim, yaptığı bir şeylerden ötürü beni inciten birinden yola çıkarak bir öykü yazmaya karar vermiştim yıllar önce. O kişinin bir ucu beni incitmeye varan hareketlerinin de peşinden gittiğim bir öykü çıktı ortaya. (Hangi öykü olduğunu söylemeyeceğim.) Öyküyü tamamladığımda o kişiye olan kızgınlığının azalmış olduğunu fark ettim. Tam olarak bilmiyorum, daha doğrusu hatırlamıyorum, hayli eski bir öykü bu, onu anladığımı mı düşündüm, onun durumunda olsam ben de benzer davranırdım, mı dedim, ama neticede kızgınlığım azalmıştı.

Roman öyküye göre çok daha uzun zamanda yazılıyor, bir yıl, iki yıl... Bu zaman zarfında o romanın kahramanlarının hayatı paralel bir hayat gibi zihinde sürüyor. Bunun sonucunda o roman kişinin üzerindeki etkisi öykü kişilerine nazaran daha yoğun ve sürekli. Beri yandan hikâyelerinin peşinden gitmeyi yeğlediğim öykü kişilerinin de ortak özellikleri var, gün içinde bazen benim yerimde bu öykü kişilerinden biri olsa şöyle yapardı, bunu derdi diye aklımdan geçer – onları çok örnek almam ama kendime!

Bireyselliğin ön planda olduğu bir zaman diliminde yaşıyoruz. Kişisel gelişim adı altında ortaya atılan tezlerin ana fikirleri bu bireyselcilik. Bu durum edebiyata da yansıyor ve bu düşünceden yola çıkan edebi metinler kendisine fazlasıyla okur buluyor. Son dönem Türk edebiyatındaki bu bireyselcilik hakkındaki düşüncelerinizi öğrenebilir miyiz?

Birey olmakla bireyci olmak arasında çok önemli bir ayrım var. Öncelikle buna dikkat etmek gerekiyor. Kabaca şöyle özetleyeyim: Bireyci olmak kişinin kendisini her durumda başkalarının önünde görmesi, diğerkâmlığa kapalı olması, hatta böyle olunması gerektiğini savunması anlamına geliyor. Birey olmak ise kendi hayatını, kendi seçimlerini yapabilme gücünü elinde bulundurmaktır. Bunlar bazen karıştırılabilir. Karıştırılan bir husus da şu. Bir edebiyat metninde karakterlerin tutumları, söylemleri doğrudan o metnin mesajı gibi algılanıyor. Diyelim bir yazar bireyci bir kişinin hikâyesini anlatıyor, bu kişide metin boyunca ileri geri konuşup tam da kendisi gibi olunması gerektiğini savunuyor. Ama bu edebi metnin kurgusu içinde bu bireyci karakterin derindeki mutsuzlukları, başkalarına kazık atarken kendine verdiği zararlar vs anlatılmış olsun. Bu metni “bireyci” bir metin diye mi tasnif etmek gerekir, “bireyciliğin eleştirisi” diye mi? Metne dümdüz cümlelerden yola çıkarak değil, metnin bütününe göze alarak bakarak bu soruya yanıt verebiliriz. Bir edebi metin bağlamında bireyden söz ettiğimizde neyi kastederiz? O kişinin bireysel özellikleri vardır, başkalarına benzemeyen, kendine has... Edebiyatın tipik diyebileceğimiz kişileri mi yoksa kendine has yanları olanları mı anlatması gerektiği çok tartışılırdı bir zamanlar. Tipik bir karakter az çok önceden belirlenmiş biridir. O tipteki hemen herkesin benzer durumda benzer tutumları alacağı düşünülür.

Buradan bakıldığında bir roman ya da öykü kişisi için, “Bu durumdaki biri bunu yapmaz,” diye bir sav ileri sürmek mümkün hale gelir. Edebiyat, çok özel bir biçimde gerçekleşen insan araştırmasıysa, o zaman baştan nerede ne tutum alacağını bildiğimiz öykü ya da roman kişileri üzerinden ilerlediğimizde bize yeni bir şey katmayacaktır, en fazla eski bildiklerimizi, bildiğimizi zannettiklerimizi perçinleyecektir. Yaratıcı esine imkân tanımayan bir bakış gibi geliyor bu bana. Edebi metne sorular sorma yanlısıyım, baştan hükümler vermektense. Bu durumdaki bu adam böyle yapmaz, ama bu kişi yapmış, neden? Tabii ki edebiyatçının bizi o kişinin beklediğimizin, bildiğimizin tersine davrandığına ikna etmesi gerekir, buna ikna olmuşsak öyle yapardı yapmazdı tartışması bana yersiz geliyor.

Buradan birey bahsine dönersek... Birey, birbirine benzer davranışlar sergileyen, handiyse birörnek insanların içinden biri değildir. Kendi somutluğu içinde, iç çatışmalarıyla, çelişkileriyle, gerilimleriyle berraklık kazanan biridir. Bir ölçüde içinde yaşadığı topluluktan özerkleşmiştir, kuşkusuz özerkleşme arzusuyla uyum arzusunun gerilimini de taşır bünyesinde. Modern edebiyat insanlar cemaatlerinden, topluluklarından özerkleşip bireyleştikçe ortaya çıkmıştır. Yani kişiler bireyselliklerini oluşturdukça, korudukça. Bireyci olma, başta dediğim gibi, gemisini kurtaran kaptan ideolojisini, bencilliği savunmak. Tabii ki bireyci ideolojiyi savunan edebiyatın karşısındayım, ama edebiyatı insanın araştırılmasının bir yolu olarak görüyorsak, birey olma çabasını, bunun zorluklarını, gerilimlerini anlatan metinlerin bize tam da günümüz insanına dair çok şey söyleyeceği açık.

Sosyal medyanın birçok bilgiyi önümüze serdiği, belki de zaman zaman bizlere hükmettiği bir dönem içindeyiz. Bu bağlamda yazar ve eserleri hakkında da oldukça fazla eleştiri ile karşılaşırız. Bazıları gerçekten doğru temeller üzerine yapılandırılmış olsa da bazıları acımasızlık ve bilgisizliğin harmanlanması olarak karşımıza çıkıyor. Eleştirmen Behçet Çelik olarak, günümüzde yazarlar ve kitaplar hakkında yapılan eleştirileri geçmiş dönem edebiyat eleştirmenleri ile karşılaştırırsanız nasıl bir tablo çıkıyor karşınıza?

Öncelikle eleştirmen olmadığımı söyleyeyim. Kitaplar ve yazarlar üzerine yazıyorum, ama bu gibi çalışmalarımı “eleştiri” başlığı altında görmüyorum. Yazarak düşünüyorum, diyeyim. Yazmak zihni toparlayan bir edimdir. Bunun peşindeyim, bir de sevdiğim, önemsemiş bir yazar ya da kitabı başkalarına da önermenin, “Bu kitap benim için şu nedenle önemli, sen de bir oku istersen,” demenin. Kendi yazdıklarımı eleştiri olarak görmediğim gibi sosyal medyadaki üç-beş cümlelik yorumları ya da kitap eklerindeki birkaç bin vuruşluk yazıları da eleştiri olarak değerlendirmiyorum. Eleştiri zaman isteyen, emek isteyen bir uğraş. Beri yandan geçmiş dönemle bugünleri karşılaştırmak da kolay değil. Tam olarak hatırlamıyorum ama altmışlı ya da yetmişli yıllarla ilgili bir makalede bir yılda yayınlanan yeni roman sayısının (telif olanların, çeviriler hariç) on iki ya da on beş olduğunu okumuştum. O dönemin eleştirmeni büyük olasılıkla bunların tamamını değilse de çoğunu okumuştur.

Bugün orta büyüklükte bir yayınevinin yılda yayımladığı roman sayısı bunun çok üzerinde. Dolayısıyla bugünün edebiyatına geçmiş dönemin eleştirmenleri gibi verimlerin büyük bölümünü okuyarak bakmak mümkün değil. Bir başka sorun da hız. Kitapların raf ömrü çok az. Dolayısıyla bir kitap hakkında bir şeyler söyleyecekseniz sınırlı bir zamanınız var. Bu sınırlı zaman içinde apar topar yazılan yazılarda hakkıyla eleştiri yapmanın mucizevi olduğu kanısındayım. Eleştiri zaman ve emek istiyor, ancak verilen bu emeğin hak ettiği karşılığı alması da mümkün değil günümüz koşullarında. Bu da kötü eleştirinin iyi eleştiriye kovmasının bir başka nedeni. Eleştiri günümüz okurunun da hevesle okumak istediği bir tür olmaktan çıktı. Yayın dünyasının sektör halini alması da bir başka etmen. Bunun Türkçesi şu; yayınevleri ticari şirket, kitaplar da meta artık, dolayısıyla hiçbir ticari şirket ürettiği "meta"nın kötülenmesini istemez. Bu da iyi eleştirinin önündeki bir başka engel. Dolayısıyla sorunu sadece bilgisizlik ve/veya acımasızlıkla ele aldığımızda iyi eleştirinin belirememesiyle ilgili olarak kurumsal, ticari, piyasadan kaynaklanan nedenleri gözden geçiririz. Hiç kuşkusuz sizin saydıklarınız da bugüne dair önemli durum tespitleri. Bırakın sosyal medyayı, normal medyada daha önce üç-beş röportaj yapıp birkaç tanıtma yazısı yazanların "eleştirmen" sıfatıyla anıldıklarını, bu kişilerin kendilerini böyle andıklarını görüyoruz. Bu, çağın çok genel bir sorunu. Necatigil'in sözünü hatırlamamak mümkün mü? "Çok çığ çağ" demişti ki bunu demesinin üzerinden kırk-elli yıl geçti. Daha da çığ bir çağdayız.

Bütün bu olumsuzluklara rağmen iyi eleştiri yok değil. Daha sakin kalarak, emek harcayarak, göz önünde olmak için taklalar atmadan yazılmış, edebiyata duydukları sevgiyi de okurken hissettiğimiz eleştiri metinleride yazılıyor bugün. Günümüzde eleştiri üstelik sadece metin çözümlemesi yapmanın ya da bir metni bir yerlere (bir kuşağa, bir ekole) konumlandırmanın peşinde değil. Çapraz okumalarla farklı insanbilimlerinin ve toplumbilimlerinin bilgileriyle edebi metinlerin karşılıklı etkileşimlerini gözeterek ilerleyen bir eleştiri tarzı var. Sürekli geçmişteki eleştiriye öne çıkarıyoruz, ama günümüzdeki eleştirinin de bu gibi üstünlükleri olduğunu gözden kaçırmamak lazım. Dünya eleştiri literatürünü yakından takip eden yayınevleri var. Genç kuşaklardan bütün bunlar sayesinde çok daha birikimli eleştirmenler çıkacağını umuyorum.

Ödüllü bir yazarsınız. Ödüllerin yazara yüklediği sorumluluklar var mıdır? Edebiyat ödüllerinin yazara yüklediği imajdan bahsedebilir misiniz?

Ödüllerin yazara büyük sorumluluklar yüklediğini zannetmiyorum. Ben şu ödülü aldım, bundan sonra şöyle yazmalıyım ya da şunları yapmamalıyım, gibi bir fikrin ya da duygunun hâkim olacağını sanmıyorum. Kuşkusuz isminin Sait Faik'le, Haldun Taner'le anılması bir yazar için onurdur, ama yazarın üzerine giydiği "ödüllü" kisvesi ne yazacağı konusunda çok etkili olmaz. Günümüzde benim gözlediğim ödüller yazara bir tanınmışlık sağlıyorsa da bu daha çok isminin bilinmesiyle sınırlı kalıyor, ödül verilen yapıtların geniş kesimlerce okunmasını sağlamıyor. Sınırlı bir okur topluluğunda bir etkisi olduğunu inkâr edemem tabii.

Yazmak için bir meselesi olması gerekiyor yazarın diye düşünüyorum. Lafı uzatmadan sormak istiyorum. Behçet Çelik'in meselesi nedir?

Edebiyat bence çok özel bir düşünme biçimi. Bir meseleyi hikâyeye anlatarak, bir hikâyenin peşinden giderek, bu meselenin dile geliş biçimlerinin meseleyle bağına da hesaba katarak düşünmek. Benim için bu mesele en geniş anlamıyla dünyayı, başkalarını, kendimi, iletişimimizi hem sağlayan hem ketleyen dili, zamanın geçişini, özetle bu gezegende bu şekilde var olmayı anlamaya çalışmak. İç dünya özellikle ilgimi çekiyor. Başka meseleleri de içeri alarak ya da içeride görerek araştırmak...

Toplumsal meseleleri de bireyin iç dünyasındaki karşılığıyla kavrama çabasındayım. Örnek vereyim: Sokağa çıkma yasağı gibi konu siyasi, toplumsal yanlarıyla değil de kapalı yerde kalma korkusu olan biri böyle bir süreçte neler yaşar sorusuyla yazı gündemime giriyor. Beri yandan içerisinin dışarıdan mutlak biçimde ayrı olmadığını da biliyorum. İçeriye anlamaya çalışmak, araştırmak, hikâyesinin peşine düşmek, dışarıyla ilgili olarak da çok şey söylüyor. İç dünyalarımızda gri, hatta büsbütün karanlıkta kalmış alanlar çok. Buralara bakmayı seviyorum. Baktığımda meseleyi ışıl ışıl göremeyeceğimi bilerek, belki anlık ışık düşürmelerle kısmi olarak bir şeyler görmeyi göze alarak. Bu kısmi görüntünün benim için de, yazdığımı okuyan için de yazdıklarımla sınırlı kalmamasından, bu kısmi görüntünün daha ötesine de uzanan bir alanda etkisi olmasından yana zarımı atıyorum. Becerebildiğim ölçüde şunun peşindeyim. Ben öyküsünü, romanını yazarak bir kişinin hikâyesine kısmi bir ışık düşürdüğümde bu ışığın kendi gri alanlarımızda da yansımaları bulmasını umuyorum. Başkasının hikâyesini çok zaman kendi içimizden geçerek kavriyoruz; bu mekanizmanın tersi de geçerli, başkasının hikâyesi bize kendi gerçekliğimiz hakkında da bir şey söylüyor. Edebiyatın çok özel bir öğrenme, düşünme biçimi olması da bu mekanizmanın çift taraflı çalışması sayesinde.

Çocuk ve gençlik edebiyatı ile ilgili eserleriniz var. Oldukça özel bir edebi tür çocuk edebiyatı. Belki yazmak isteyen herkesin çocuk edebiyatı okuması gerekir demek abartı olmayacaktır. Çocuk edebiyatı ile ilgilenenlere neler tavsiye edersiniz?

Kendimi bu konuda tavsiyeler verecek kadar uzman saymıyorum. Yazdığım bir gençlik ve bir çocuk romanının bana kazandırdığı deneyimlerden söz edebilirim sadece. Bu tarzdaki kitapların zorlayıcı yanı bana göre şu: Hem çocuğu anlatıyorsunuz hem de bu anlattıklarınızı çocukların okuyacağını bildiğiniz için onun alımlama gücünü, ilgisini, dünyasını vs hesaba katarak yazmanız gerekiyor. Bu çifte zorlukla baş etmeye çalışmak yazıyla ilişkimde yeni bir uğrak oldu. Bunun yanı sıra kendi çocukluğum ve ilk gençlik yaşlarımla da farklı bir tarzda ilişki kurmamın vesilesiydi. Farklı bir hatırlama biçimiydi, yazdıklarımı çocuk ya da genç halimin okuduğunu tasavvur etmeye çalıştım – anlar mıydı, ne kadar anlardı, daha çok neler ilgisini, dikkatini çekerdi? Tabii, bunlara ancak hatırlayabildiğim kadarıyla yanıt verebildim, hatırlayamadığımda gene kurmam gerekti, ama edebiyat netice olarak kurduklarımız zaten.

Her yazarın etkilendiği, kendine yakın bulduğu yazarlar vardır. Sizin yazım yolculuğunuzda etkilendiğiniz yazarlar kimlerdir?

Beni daha ortaokul yıllarımdayken öykü yazmaya özendirenler o zamanlar çok severek okuduğum üç yazardı: Sait Faik, Orhan Kemal ve William Saroyan. Lisedeyken Oktay Akbal'ın ilk beş öykü kitabının bir arada basıldığı kitap elimden düşmezdi. Öykülerimin dergilerde yayımlanmaya başlamasıyla daha ciddi bir biçimde Türkçede yazılmış öykücülerin bulabildiğim bütün kitaplarını okumaya çalıştım. Memduh Şevket Esenal'ı, F. Celalettin'i, Sabahattin Ali'yi sonraki kuşaklardan da Tomris Uyar'ı yakın bulurdum o yıllarda, etkilenmişimdir de. O dönemde beni esas olarak çarpan Vüs'at O. Bener oldu. Gene o yıllarda okuduğum Raymond Carver da beni çok etkilemişti. Bener ve Carver'ın ikinci öykü kitabımla üçüncüsü arasındaki altı yıllık arada beni en çok etkileyen iki yazar olduğunu söyleyebilirim, öyküye bakışımı değiştirecek ölçüde etkilemişlerdir. Daha sonraki yıllarda da Necati Tosuner, Alice Munro, Flannery O' Connor, Selçuk Baran gibi yazarların da üzerimde etkileri olmuştur.

Son olarak, yazmak isteyenler için önerileriniz nelerdir? Bu konuda verilen ilk öneri, çok okuyun olmaktadır. Sizce çok okumak, yazmak için yeterli midir? Bir yazar çok okumanın haricinde nelerden beslenmelidir?

Çok okumak elbette, ama çok yazmak da onun kadar önemli. Mükemmeliyetçi olmamayı salık veririm. Yazma becerisi yazdıkça gelişiyor. Yazmaya başlar başlamaz yazdıklarını yeterince iyi bulmayıp bırakanlar tanıdım. Oysa daha kötülerini yaza yaza daha iyilerine varıyoruz. Geçmiş yıllarda özellikle lise ve üniversitelerdeki öğrencilerle yaptığımız sohbetlerde genç arkadaşların yazdıkları bir metin üzerinde çalışmayı olumsuz bir şey olarak gördüklerine sıkça tanık oldum. İlk yazdıkları halin daha sahici olduğunu, bunun üzerinde çalışmanın, oynamanın sahicilik yitimine neden olmasından çekindiklerini söylediler. Oysa edebiyat tam da orada başlıyor bence. Sahicilik yerine bize sahiciden daha sahici gelecek bir kurguya giriştiğimizde. Yazdığımız metinle aramıza zaman koyup mümkün olduğu ölçüde onu bir başkası yazmış gibi okumak ve yeniden üzerinde çalışmak bence çok önemli. İlham beklediğimizde değil çalıştığımızda gelir. Bir de sadece kurmaca metinler okumamalarını, edebiyat eleştirisi başta olmak üzere farklı alanlarda da okumalarını salık veririm.

Şarkısı gri bir bulut gibi,
Girer hayatlara savaşın
Esirgemediği iyiliklerden geriye;
Ya bir anıt bırakır,
Ya kurumayan bir yaş gözde,
Ya da günlük sayfasında yetim kalmış
Hüzünlü beyaz sayfalar bırakır
Ki yazılamayacağından habersiz...
Kolları lastik gibi
Sarar yılları savaşın.
Günler aynıdır,
Bu yüzden takvim yapraklarını yırtmak unutulur
Kâbus gerçektir;
Bu yüzden karışır gece ile gündüz birbirine
Rüzgârlıdır savaş,
Estiğinde komşulara kokusunu dağıtır
Hiç yoktan kalem yere düşer,
Kan bulaşır...

Behçet Çelik

PASTA NELİYDİ?

Öykü

Kışlar mı daha soğuktu, üstümüz başımız mı inceydi, günün gecenin çoğunu dışarıda, ayazda mı geçirirdik, bilmiyorum. Bitmeyecek gibi gelirdi soğuklar, yağmur, gri-kara gök, ıslak kumaş kokusu. Çok üşürdük, buz keserdi elimiz ayağımız. Hep daha çok vardı baharın ılık buğusuna, nasıl geçeceğine aklımızın kesmediği haftalar, aylar. Uzun kış gecelerinden söz ettiğimizde basmakalıp cümlelerle konuşan özentiler gibi hissetmezdik kendimizi, ilgiyle dinlerdi karşımızdaki. Belki de zamandı ağırdan alan, biz bir yerlerden bir yerlere koştururken, tersi yönündede değil dünyanın, aksine bütün çabamız uymaktı, ayak uydurmaktı, gene de taşardı bir yanımız, sürtünürdü; pot yapardık, adımlarımız şaşardı. Çok zaman buna yordum, böyle belledim kışların bitmek bilmezliğini.

Gelen bahardaymış bütün mesele, zamanla anladım, onda iş yoksa getireceği götüreceği, katacağı bir şey, ekleyeceği bir yakınlık, farklı bir tını, bir genişleme yanılması dünyada, belli belirsiz tıptırlar rüyalarda, sokaklara atmayacaksa bizi, koşturmayacaksa olmazların ardından, yetmezlerin peşinde; kışın da afrası tafrası kalmaz, süklüm püklüm inermiş düze. Gececeğinden, biteceğinden emin olunca o kadar da üşümüyor insan – iklim değişikliği değilse esas neden.

Giderek daha cazip geliyor kapalı odalarda, pencerelerin ardında, el arttırıyorum, sıkışık trafikte hatta kalabalık belediye otobüslerinin itişinde kakışında, elimizde ne yapacağımızı bilemediğimiz ıslak bir şemsiye mesela, bizim ya da yanımızda dikilen yabancının paçasına suları damlar, sırtımızdan akan, saçımızdan süzülen ter mi, yağmur mu kestirilemezken, camların buğusunun damar damar süzülerek silme görüntüye tül perde kesilişi.

Mavi göğe yeğleniyor, parıldayan güneşe, dalların pıtır pıtır göğermesine. Daha gelmeden geçiveriyor kış, peşinden bahar, yaz, dört nala; üstelik artık hepsi böyle mevsimlerin, kışa has değil. Zamanın devridaim motoru teklemiyor. Dümdüz akışını aksatıp tökezletecek pürüzler, çukurlar, yükselteler yok artık.

Buluttan nem, sabah ışığından telaş kapıp, "Eyvah, bahar geliyor," derdik, duygularımızı tez elden kelimelerle boğmayı çare bellemiştik. Görüştüklerimizin, haberleşip arada halini hatırını sorduklarımızın sayısı üçe beşe düşmüştü, onlarla bile binde bir-gene de kahvaltılarımız vardı, böğürtlen reçeli, isli peynir, sucuklu yumurta. Şaka değildi, lafa boğmak hiç değil, koruyucu bir dua ya da büyülü söz gibi söyledik bunu; sahiden korkardık, çiçeklenip daha yükseklerden düşmekten, alışmışken düzayak yaşayışlara. "Eyvah" da desek, kendimizden de saklasak -sakladığımızı zannetsek- şimdi daha iyi anlıyorum, korkuyla heves at başıydı, bıçağın iki tarafı da keskin, ötelemekle çağırmak, itmek ya da çekmek -üçüncü halin imkânsızlığı-,son demlerinde de olsak, kelimelerin gücüne inandığımız zamanlardı.

İkisi de yılın en uzun gecesinin bir mevsim sürmesinin derdindeydi, ayrı evlerde aynı saatlerde. Özlemek içlerinde bir pütür, çok kaşımaktan alınan haz gibi bir şeydi, karanlık yağmurlar avutucuydu, yarası sonra çıkardı. Bütün şarkılar bir gece kederini anlatırdı, kar taneleri gibi döne dura, düşe yüksele yeni baştan, bir kez daha. Kar yağardı şehre, evet, olağandı, sürprizli gelse de bize her seferinde, alışılmadık şey değildi. Battaniye şefkati, kendine büzülme, çaya katılmış kanyakla uykuya dalmak, sonuncu şarkı benim olsun. Harekete geçip insan içine karışacak gücü nadiren de bulsak, neler yaptıkları bilirdim, değişen çok şey olmazdı. Az buluşur çok konuşurduk, hırsla, o an konuşmazsak aklımıza geleni unutmamız kaçınılmazmışçasına birbirimizin sözünü kese kese, görüşmediğimiz haftaların, ayların intikamını almak mümkünmüş gibi -nicedir sustukça daha artıyor sessizliğimiz, belki de bütün değişen bu!-,sohbetler sonsuzca uzardı. Kelimeler esaslı pürüzüydü akışın, bizse onlardan güç derlerdik. Birbirimize anlatmadıklarımızı tahmin etmek de zor değildi zaten.

Önce hangisi aradı bilmiyorum, bu hiç konuşulmadı, en azından benim yanımda. Belki bir yerde karşılaştılar, ekmek alırken fırında, anlık, daha fark ettikleri anda şaşırdıkları bir gıptayla bakarken sinema çıkışlarına ya da mesailerin bittiği saatlerdeki insan ırmaklarına, gündüzden açılmış lambalara bir yenisi eklenirken, tiftiklenmiş kumaşların birbirine sokuluşuna- ansızın tanıdık bir sima. Galiba öyle oldu, karşılaşıp beraber yürüdüler. Nereden nereye bilmiyorum, ama çok uzaklaşmış olamazlar! İkisinin de ansızın karşılaşmayı umduğu başka biri vardı, şehre dönmüş olabilirdi, bakınacağı yerler belliydi.

Buluşmayı göze aldılar yine de. Çok bir şey beklemeden, belki zamanın az biraz rahat geçmesini. Geçmişin daha iyi oyalayacağı düşünmüş de olabilirler iki kişi olduklarında. Benden konuştular, gururla söylüyorum bunu, ortak görüştükleri bir tek ben kalmıştım ikisinin de; sonra söz eski kalabalık buluşmalarımıza geldi. Bir iki ah vah, birkaç iç çekme, vaktiyle birlikte seyredilmiş filmler, duvar dibinde okunmuş kitaplar; ne kadar sürer ki bunlardan söz etmek. Bütün bunların hatırına ilk çaylar biter bitmez ayrılmadılar, belki de kilim desenleri nem, toz şeker, sigara külü karışımı bir tabakayla belirsizleşmiş masa örtüsüne dirseklerini dayayıp yağmurun dinmesini beklediler.

Bazı arkadaşlıklar başkalarına muhtaçtır, kalabalığın içinde yakınlaşır bazısı - tam tersinin geçerli olduğu insanlar da var, ben onlardanım, ama bunun bir önemi yok şimdi. Sema'yla Ersin ilkinde uyuyordu. Kalabalıkta coşan, kendini göstermek için çırpınanlardan değillerdi, ama başkaları varken daha bir parlıyorlardı, -arkadaşlarım diye demiyorum- güzellikleri beliriyor, sözleri güldürüyor, zekâları bileniyordu, sessiz kaldıklarında bile fark ediliyordu ışıkları.

Herkesin izlenimi böyle olmayabilir, bu daha çok onlara özgüydü sanırım, birbirleriyle pek konuşmasalar bile kalabalık bir topluluğun içinde öbürünün bulunmasından hoşnut olduklarını ikisinden de işitmişimdir. Başka koşullar altında daha yakın arkadaşlar olacaklarını -belki de çoktan olduklarını- sezmişlerdi, çok seyrek görüşmeyi sorun etmiyorlardı sadece.

Her ilişkide şart değildir bu (benim bütün bağlarım artık böyle). Bir tür güvendi duydukları, olur a toplulukta bir gerilim çıkar ya da biri tutup çenesiyle herkesi esir alırsa–bütün zamanların demirbaşı, eksikliği hissedilmeyen yegâne varlık türü!– sığınacak bir limandı öbürü. O zamanlar böyle adlandırmazdım, aklımdan bile geçmezdi, ama şimdi yıllardır tanışıp da birbirlerinden hiç zarar görmemiş olmalarının sağladığı bir güven olduğunu düşünüyorum bunun. Başkalarının kolaylıkla farkına varmadığı ışıltıları bu sayede görebilmişlerdi.

Kalabalık olmadığında hep mi sönüktüler? Sanmıyorum, benim yanımda değillerdi, ikisiyle de ayrı ayrı çok gülmüş, çok ağlamışızdır; ışıklarının gözlerimi aldığı da az değildir, sokaklardan görünmez ikililer olarak geçtiğimiz de. Ne ki o kış fersiz, dumanlı, ışsızdılar. İkisi de şaşırda karşısındakinin haline. Birbirlerinin hikâyesiniz çok biliyorlardı. Benim sayemde öğrendiklerini kabul ediyorum, ama durup dururken anlatmamışım. “Ersin nasıl? Görüyor musun? Neler yapıyor?” “Sema’dan n’aber? Çoktandır görmedim, nerelerde?” denmeden asla açılmaz çenem. İlk buluşmalarında girmediler bu konulara. Yasaklı, mayınlı alan! Başka konu da açılmadı gerçi, eski zamanlardan konuşmaya gönül indirmediler bu kez. Gelecek? Eh işte, ikişer üçer cümle, şuraya başvurdum, bir şeyler planlıyorum ya dur bakalım.

Yağmurla birlikte sessizlik de uzadı. Uzayabilmesi hoşlarına gitti, az şey mi bir sessizliği bölüşmek, kelimelerden, bakışlardan sakınmak onu. Yeniden görüşme cesaretini bu sessizlikten aldılar. Bir önemi var mı hangisinin önerdiğinin? Hava yükselmişti buluştukları gün, bulutlar apak, hayli uzaktaydılar yeryüzünden. Karşı kıyının sokaklarının rahatlıkla seçilebildiği berraklıktaydı hava. Rüzgâr orta şiddetteydi, açık denizde köpük, boğazda laciverdi çizgiler yaratıyordu. Kapalı bir yere girmek istemediler, hep dolandıkları, hangi köşesinde kime rastlayacaklarını bildikleri sokaklar bu ışığın altında eskisi kadar koruyucu değildi. Hem kapalı yer hem açık alan korkularını tetikliyordu bu aşinalık – temel nedeni bunlar değil mi bütün eyvahların? Karşıya geçmeyi önerdi biri, öbürü ikiletmeden kabul etti.

“Vapur?”

“Ne güzel olur, okul zamanı gibi.”

Alt katın arka tarafındaki açıklığın kuytu köşesine sığınıp dalgalara baktılar, yanıltıcıydı güneş, hava buz kesiyordu, tek tük martı geçti. Birkaç genç vardı yanlarında; amfide ders dinlemeye değil, okulun bahçesinde sohbet etmeye gittiklerini düşündükleri bu öğrencilerle kendilerini karşılaştırıp geçen senelerin izlerini görmeye çalıştılar, sezdirmeden. Bir açıdan azdı, öbür açıdan çok. Bir önemi de yoktu. (Gel de şimdi yap, gel de bugün bin vapura!)

Vapurdan indiklerinde üç seçenekleri vardı. Bunları Ersin bir çırpıda sıraladı, zihni bir adım önde gider onun, öteden beri ne yapılacağını dert etmeden duramaz. Okulun olduğu tarafa gidebilirlerdi, dükkân önlerine dökülüp saçılmış rengârenk öteberilere baka ede, ya da sağ taraftan kıyı boyu yürüyebilirlerdi, okul çıkışlarında bazı akşamüstleri yaptığımız gibi, son seçenekte hiç yürümediğimiz taraftan, soldan devam etmekte, vapurdayken uzaktan gördüğümüz, yıllar boyu hiçbir gün yolumuzun üstü olmamış güzergâhtan. Üçüncüsünü seçtiler.

Sessizlik çay içtikleri kafedeki güzellikte değildi bu kez. İkisi de, “Yeter artık dönelim,” demeyi öbürüne bıraktığı için iyice yorgun düşene dek yürüdüler. Bunu söylediklerinde yakınlarda oturup soluklanabilecekleri bir yer göremeyince gerisingeri döndüler. Deniz kenarında değil bozkırda yürüyorlardı sanki, bozkırda bir otoyol kenarında. Vızır vızır arabalar o saatte. Aylardır süren karanlığının ardından ikisi için de ışık çok fazlaydı, gereksizce parlıyordu, kayalarda, denizde, asfaltta. Pişmanlık duymadılar, pişmanlık o an duyabilecekleri bir şey değildi.

Ersin, her ne yapıyorsa (adım atmak dışında bir şey yaptığı da yoktu gerçi, belki bir de sessizliğine eklediği tını) yıllar önce yaptıklarını neredeyse birebir taklit ettiğini hissetmekten rahatsızdı.

Belki de daha çok bunu seyretmekten. Sema dayürürlerken bir ara üç kişi mi, yoksa dört kişi mi olduklarını merak etti. Bir yandan da hayali bir değneğe yaslanarak yürüdüğünü düşünüyordu, kırıldıktan sonra yapıştırılmış, üzeri sarılmıştı, ama bir terslik vardı, boşa düşüyordu sürekli, dümdüz kaldırımda çukurlara, engebelere takılıyordu. Dayanıklılığını yitirmiş, kir toz içindeydi, belli ki kırıldığı yerden yeniden ayrılmıştı, gevşemiş bir çaputtu iki parçayı tutan. Çocukluğundan beri hiç bu kadar tökezlediğini hatırlamıyordu.

İskeleye döndüklerinde acıkmışlardı, balık-ekmek yemeye heves ettiler. Öğrenciyken yaptıkları şey değildi, daha sonra da hiç yemediklerinden eminim. Başkalarından görüp özendiklerini sanıyorum; bizim olmayan her şey güzel. Değildi. Birininki fazla kızarmış, handiyse yanmıştı, öbürü is mi, mazot mu bilemediği bir koku aldı balıktan. İkisi de soğanları yemeden bıraktılar, meyve sandığından bozma masada yan yana iki yuvarlak dilim. Ekmek bayatça, kıvrıcık yaprağı pörsümüştü, tek diri şey soğandı oysa. Turşu suyuna cesaretleri kalmamıştı, çayı vapurda içmeyi kararlaştırdılar. Bu kez içeride oturdular. Tek kelime etmediler yorgunluktan, ama karşılıklı gülümsediler göz göze geldiklerinde. Yapmacık değillerdi, saçma bir gün geçirdiklerinin ikisi de farkındaydı, gene de hoş bir yan vardı bunda, epeydir rastlamadıkları bir uyum.

Eve dönülecek bir saat gibi gelmedi Sema'ya, havanın kararmasına daha vardı, güne erken başladıkları için günüşiği çekilmeden dönmüşlerdi. Birkaç saatlik pilleri olacağını tahmin edip öğleden sonra buluşmalıydılar, ama olan olmuştu bir kez. Oturacak yeni bir yer aramanın düşüncesi bunu yapmaktan daha yorucuydu, aklına ilk geleni önerdi.

“Ev arkadaşımın dün doğum günüydü,” dedi, “kocaman bir pasta almıştık, yarısı duruyor, istersen bize gidelim, kahve de yaparım. Ağzımızdaki balık tadını da temizler hem.”

Aklına geldiğinde parlak görünen bu fikirden daha söylerken pişman oldu. Eve yalnız dönmek, evde yalnız olmak istemiyordu –ev arkadaşı o gün halasına mı ne gidecekti kuzenlerini görmeye– ama sokaklar, kafeler de hiç cazip değildi. Yorgundu bir yandan. Önerisinin çok saçma olmadığına ikna etmeye çalıştı kendisini. Karar veren olmamak Ersin'in işine geldi, düşünmeden hemen kabul etti. Sema ev arkadaşıyla kaç yıldır beraber oturduklarından söz etti, ne iş yaptığından, ne zaman tanıştıklarından. Arkadaşının evde olmayacağını söyleyene kadar Ersin üstünkörü dinlemişti Sema'yı, şaşırıp kulak kesildi, ne ki söyleyecekleri bitmişti, sustu Sema. Ev arkadaşlığında uyumlu olmanın nelere bağlı olduğundan söz etmeyi gereksiz buldu. Ersin bir süre gittikleri evin içini, nasıl döşendiğini falan hayal etti, çok sürmeden vardılar zaten.

Sema'nın pişmanlığı eve girerken geçti, bu saatte eve tek başına dönse, girişteki ayakkabılarını, çizmelerini bağlarken oturduğu taburede kalakalırdı muhtemelen. Evden hiç çıkmamak bir şey değildi, orada uyanıyor, güne orada başlıyor, bildik, ezberlenmiş alışkanlıkları yerine getiriyordu. Oysa çıkıp da dönmek, içinde kendisinin bile olmadığı bir boşluğa –uzak yakın, bildik yabancı–sonradan sığmaya çalışmaktı – sığmaya mı, doldurmaya mı?

Ersin, evin havasını içeri girdiği anda sevdi. Böyle bir evde daha az sıkılacağını düşündü. Daha çok kumaş vardı, örtüler, yastıklar, kuş, yaprak desenli perdeler; sarıp sarmalayan onlardı insanı. Kendi eviyse ofisten halliceydi. Üzeri çıplak formika yemek masası, raf araları klasör sığacak büyüklükte bir kitaplık, dümdüz, vaktiyle beyazken zamanla griye dönmüş storlar. Gene de özledi odasını; soğuk çıplaklığında, eşyanın keskin köşelerinde etine batan, içini kesen bir yan vardı. Ayaz gibi kendine getiriyordu, Sema'nınki gibi bir evde uyuşup kalacağı geçti aklından. Soğukta büzüşmekle sıcakta uyuşmanın bıçak sırtı olduğu aklına gelince kımıldamak zorunda hissetti kendini, koltuktan kalkıp kitaplığa göz attı.

Girdiği her yeni evde yapar, artık kitap okumaya zaman bulamadığı yalanına sığınanlardan olmasına rağmen bu huyu yıllardır hiç değişmedi. Cildi sökülünce sırtı boydan boya saydam bantla yapıştırılmış, sayfaları lime lime bir şiir kitabı dikkatini çekti. Biraz karıştırdıktan sonra aldığı rafa geri koydu. Ne kadar tanıdıktı altı çizilmiş, kenarları türlü çeşit işaretle bezeli dizeler. Bu eski baskıdan onda da vardı, sahaflarda zar zor bulup hediye etmişti, neredeydi hediye ettiği şimdi, yanında mı götürmüştü giderken, bir yerlerde mi bırakmıştı?

Ya gece gündüz okuya dinleye birlikte ezberledikleri dizeler? Pencereyi açıp göğe mi okuyordu gittiği yerde, hızlı hızlı bir mektuba mı karalıyordu? Ya da bir başkasına...

Pasta güzeldi, belki de şekerleri düşmüştü yürümekten, tadını çıkararak sessizce ikişer dilim yediler. Hava bu arada hızla dönmeye yüz tuttu. Dedim ya, kışlar bitmek bilmezdi o zamanlar. Sabah gözlerini alan ışığın esamisi okunmuyordu. Sema kararsız kaldı. Tepelerindeki lambayı mı, köşedeki abajuru mu, hiçbirini mi? Kalkamadı, gücü ancak boşalmış kahve fincanını evirip çevirmeye yetiyordu. Daha da azaldı ışık giderek. Kış mıydı dönmekte olan, baharın bir başka ışık oyunu muydu yoksa? Karanlık mı ışığın, ışık mı karanlığın bir boyutuydu?

Yüzlerindeki ayrıntılar silikleşti, birer gölgeye döndüler. Ersin, kendisini seyredip durmaktan böyle kurtuldu. Sema, dakikalardır çalkaladığını unutup kapatıverdi fincanı.

Geçenlerde Sema'yla görüşmesek hatırlamazdım o kışı. Oğlunu basketbol kursuna bıraktıktan sonra uğradı. Yapar bunu nadiren; çay içerek eskileri anar, çocuklarından konuşuruz. Yıllar sonra Ersin'e rastladığından söz etti. Kalabalık bir kutlamada karşılaşmışlar. Aklıma ikisinden ayrı ayrı, parça bölük dinlediğim o gün geldi. Sema hatırlamadı başta. "Ya, hani, senin frambuazlı, Ersin'in böğürtlenli olduğunu iddia ettiği pasta," derken ben, dudağının kenarında muzip bir kıpırtı belirdi. "Ben unuttum gitti," dedi gülümseyerek, "sen neler hatırlıyorsun?"

Gülhan Eroğlu

Annemin Suni Deri Çantası

Öykü

Annemin kolundan düşürmediği suni deri çantası...İçinde suni deriden yeşil bir cüzdan... Cüzdanda yalnız üç fotoğraf...En sağdaki, iki yaşım...Yüzümün ortasında açiveren sahici bir yediveren...Annemin suni deri çantasında, gamzelerini pembeli morlu ıtırılarla doldurmuş bir kız çocuğu...Ortadaki Ali...Ali'nin gözleri gök yakut...Annemin suni deri çantasında, elinde sıkıca tuttuğu makarayla objektife gülümseyen, iki yaşında evini bulutlara taşımış bir yavru Ali... Soldaki siyah beyaz vesikalık, annemin iki yaşı... Gamzeleri benimkinden de derin...Ali, annem ve ben...Suni deri çantadaki suni deri cüzdanda yan yana yaşayan üç mutlu çocuk... Ali'nin gözleri gök yakut, benim gamzelerim ıtırılı, anneminkiler derin... Annemin suni deri çantasında zaman hep iki yaşında...Tıpkı Ali gibi...Zaman, konuşmayı öğrenmeden susan bir çocuk...Ali'nin beş küple yaptığı kuleyi deviren, yalnız zaman... Annemin gamzeleri artık daha derin...Annemin gamzeleri gözyaşının kuyusu, dibi sonu görülmeyen, dolup dolup taşan iki çukur... Annemin yazgısı, iki yaşında objektife gülümseyen yüzünün ortasına mih gibi çakılı... Pembeli morlu ıtırılarım sekizimden beri ölü...Yediverenim, annemin suni deri çantasındaki suni deri cüzdanın içinde gömülü...Ali'nin gözleri hep gök yakut...Annemin yüzü müebbet gam yüklü... Susuz kalsın yediverenim. Kalsın ki açmasın yüzümde. Annem gibi derinleşmesin gamzelerim. Ne kadar derinleşirse o kadar gözyaşı ile dolar, gözyaşıyla doldukça derinleşirmiş, bildim... Annemin suni deri çantasındaki suni deri cüzdanda yaşayan üç mutlu çocuk olarak kalalım biz...Ali'nin elindeki makarayla zamanı geriye sarıp iki yaşımızda durduralım...

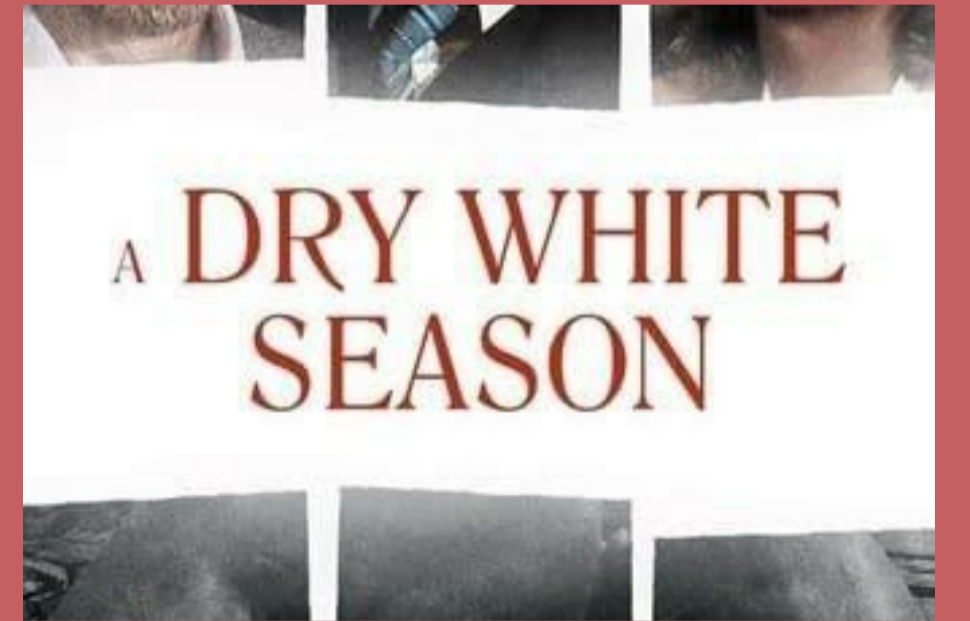
Handan Kılıç
KURU BEYAZ BİR MEVSİM
A DRY WHITE SEASON (1989)

“Herkes özgür olana kadar kimse özgür değildir” cümlesini hayatına üst başlık yapan bir tarih öğretmenin örnek mücadelesini izlediğimiz “Kuru Beyaz Bir Mevsim” den bahsetmek istiyorum.

Filmin uyarlandığı kitabın arka kapağında; "Güney Afrika'da haksız bir şekilde katledilen zencinin ölümünün karşısında, sıradan, temiz, zararsız bir beyaz adamın gittikçe büyüyen tepkisini, öfkesini dile getirir" diyor.

Andre Brink tarafından yazılan, dilimize 1991 yılında çevrilerek Can Yayınlarından çıkan roman, tüm dünyada ilgi görünce aynı isimle sinemaya uyarlanmış. Filmin yönetmeni Euzhan Palcy, oyuncular ise, Donald Sutherland, Jürgen Prochnow, Marlon Brando, Janet Suzman, Zakes Mokae ve Susan Sarandon. 1989 yapımı Amerikan filminin türü ise dram. Öyle ki, adeta demir leblebi niteliğindeki filmde 1986 yılında Güney Afrika'da yaşanan, sekiz yüz elli günlük sıkıyönetim sürecindeki adaletsizlikler ve bunu görmezden gelen halkı seyrediyoruz.

Marcus Aurelius “İnsanlar sizi sadece; canları aynı yerden yandığında anlarlar.” der. Acı hikâyeler, ötekileştirilme, “Ben yaptım oldu” larla ilerleyen, gizli servisin her türlü hukuksuzluğa kılıf bulup faili meçhullerle, kim vurduya gitti kazaları ile yoluna çıkan herkesi susturduğu süreci anlatan film hepimize çok tanıdık gelecek. Çünkü zulmün dili evrensel ve her ülkede farklı zamanlarda da olsa, özgürlük ve demokratikleşme mücadelesi verilmiş. Ama bu süreci doğal şekilde tamamlamadığı için yeterli bilince sahip olmamış halkların, hazır bulduğu özgürlük ve demokrasiye sahip çıkma dinamiği çarçabuk yıkılıp bireylerin kolay susturulacakları bilindiğinden sık sık kesintiye uğramış.

Filmde mücadele siyahilerin kendi kıtalarına, Afrika'ya işgalci olarak gelmiş beyazlara karşı verilmiş. Ama her ülkede her dönemin kendi zencileri var olduğundan, çekilen acılar bu yollardan geçmiş herkesçe hissedildiğinden evrenselleşen değerlerin taşıyıcısı olmuş.

Zaten, yaşadıkça görür, bilir, anlar ve insandan beklentilerimizi azaltırız. Dünyaya hükmeden bu yaratığın ne kadar zalim ve bencil bir varlık olduğunu fark ederiz. Bu hali, dönem filmlerini izledikçe, tarih kitaplarını daha anlaşılır kılan biyografik eserleri ve karşılaştığımız insanları okudukça daha net görürüz. İşin kötüsü bu hep böyleymiş ve hep böyle olacak hissine kapılır, umudumuzu yitiririz. Bu film yürek yakıcı bir mücadeleye şahit kılrsa da bizi, sonunda zafer hak ve hukuku savunanların olduğu için yüreklere su serpiyor.

Dünya öyle bir yer ki, "Neydim deme ne olacağım de" dediği gibi atalarımızın şartlar değişince mağdurlar da zalime dönüşebiliyor. İnsanın fitratında ikisi de var: İyi olmak ve kötü olmak. İnsan bunun için kimi zaman dünyayı karşısına alır kimi zaman da kendiyi savaşıyor. Bütün ömrümüz "Zalim" olma potansiyeline sahip bir varlığa "İnsan" olma basamaklarını çıkartmak için geçer. Sanat da buna aracılık etmek için var. Kimi zaman neşter vazifesi görüp bizi içimizle, gerçek kendimizle yüzleştirmesi, farklı eser türleri ile adeta cerrahi müdahalede bulunması, kimi zaman tespitlerle yol göstermesi açısından vazgeçilmezimizdir sanat. Biliriz ki bir gün her şey geçer, kazanan kaybeder, kaybeden kazanır hale gelir de elimizde sadece zaman nehrinin bıraktığı tortular kalır.

Filmin uyarlandığı kitaptan bu hususa dair bir alıntı aktarmak isterim: "Bir sabah uyandığında içinde iğneleyici ve rahatsız birşeyler hissediyorsun ve ne olduğunu anlamıyorsun. Bir banyo alıp odana dönüyorsun ve ansızın, aynanın önünden geçerken kendini görüyorsun. Ve duruyorsun. Kendine bakıyorsun. Kendine çıplakken bakıyorsun. Hayatının her günü aynada gördüğün bir yüz ve bir vücut. Yalnızca hiçbir zaman gerçekten görmediğin. Hiçbir zaman gerçekten bakmadığın ve şimdi birdenbire bir şok gibi geliyor, çünkü tamamen yabancı birine bakmaktasın. Gözlerine ve burnuna ve ağzına bakıyorsun. Tam içine girebilmek, gözlerinin tam içine bakabilmek için boğuluncaya dek yüzünü aynanın soğuk düzgün yüzeyine bastırıyorsun. Geri çekilip vücuduna bakıyorsun. Ellerinle dokunuyorsun, ama yabancılığı sürüyor. Bununla başa çıkamıyorsun. Çılgın bir dürtü içini kaplıyor. Olduğun gibi, çıplak, sokağa koşmak ve insanlara düşünebildiğin en pis, açık saçık lafları haykırmak dürtüsü ama bunu bastırıyorsun, tabii ki ve bu sende eskisinden daha fazla kafese kapatılmışlık duygusu uyandırıyor. Ve sonra bütün hayatın boyunca ortalıkta başıboş dolaşarak bir şeylerin olmasını beklediğinin farkına varıyorsun, özel bir şey, gerçekten değerli bir şey ama olan tek şey zamanın geçip gitmesi."

Filmden biraz bahsedecek olursak; siyahlara eğitim ve dil öğrenmede eşitlik imkânı sunulmadan sadece beyazlara hizmet edecekleri işlerde çalışacakları düzeyde eğitim şansı verilmektedir. Siyahiler dünyada gelişen insan hakları bilincinin yansıması ile taleplerde bulununca halkı sindirmek için sıkıyönetim şartları uygulanır. Bu esnada bütün siyahlar haksız şekilde suçlanıp hapse atılmakta, çocukları kaçırılıp gözaltında işkence ile öldürülmekte, intihar süsü verilerek basına yansıtılmaktadır. Bir gün öğretmenlik yapan Benjamin DuToit'ın evindeki bahçıvanın oğlu polis tarafından tutuklanıp dövülür. Bu konuda kendisini seven ve güvenen patronundan yardım ister ama Benjamin "Eğer soruşturuluyorsa, kırbaç cezası almışsa yapmıştır bir şeyler" der ve yardıma yanaşmaz.

Sonra çocuk öldürülür. Kendisinin de aynı yaşta oğlu olan DuToit, polisin haklı sebepleri olabileceği önyargısından vazgeçerek olayların iç yüzünü araştırmaya başlar. Bu sefer kendisine ve ailesine de takip yapılır. Böylece, hiçbir şeyin emniyet güçleri ve hükümetin basına yansıttığı gibi olmadığını anlar. Daha sonra, çocuğuna ne olduğunu öğrenmeye çalışan, aralarında on beş yıllık dostluğun da olduğu siyahî bahçıvan öldürülür. İşte o noktadan sonra bu iş onun için vicdani bir mücadeleye dönüşür. Bu konuda çaba gösteren beyaz bir gazeteci kadın ve siyahi bir avukat ile beraber mücadeleye girer. Filmde oldukça çarpıcı sahneler var: Mesela birinde; gazeteci Melanie (Susan Sarandon) ile Benjamin DuToit (Donald Sutherland) karşılıklı konuşur. Ben DuToit "Ben nasıl yıllarca kanmışım" diyerek polise ve siyahîlere yönelik politikalara inandığı zamanlardaki kandırılmışlığının pişmanlığını yaşar.

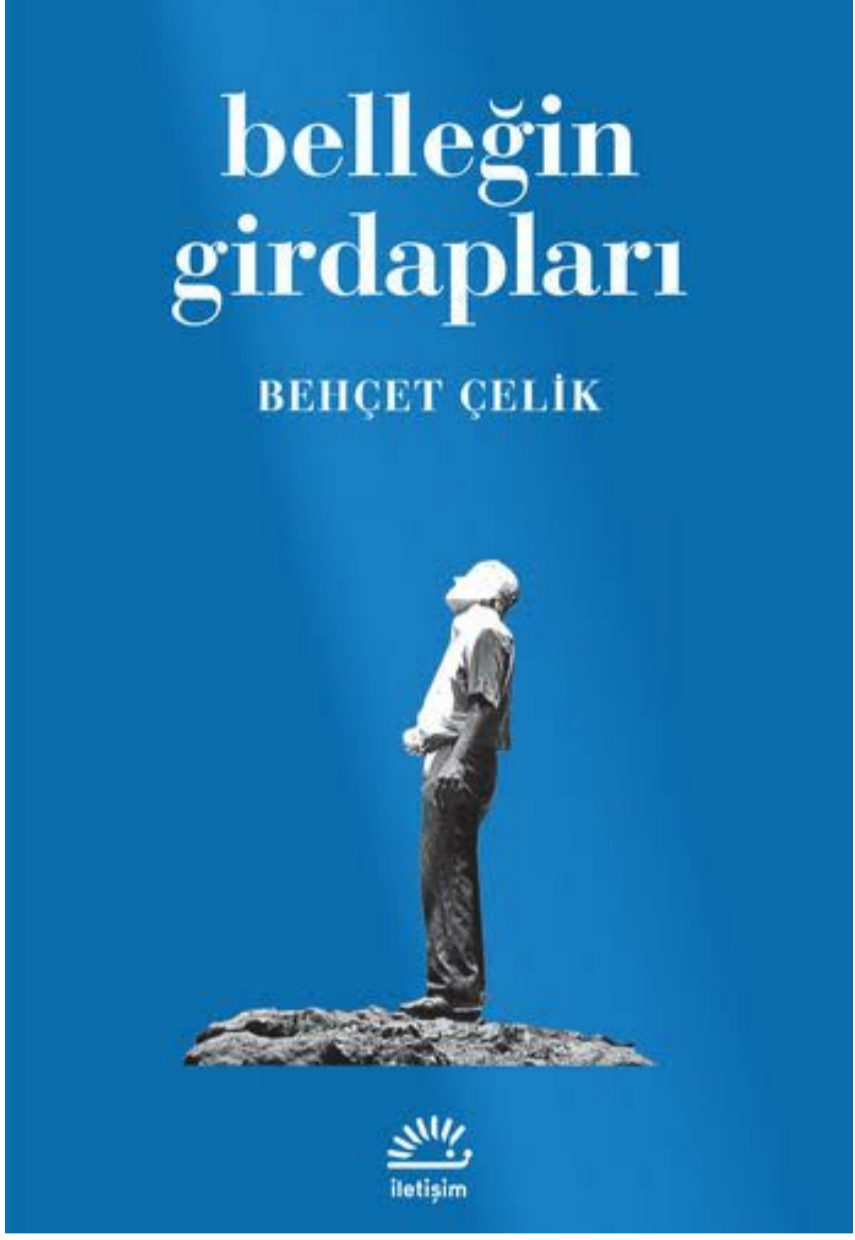
DRY WHITE SEASON

Melanie ise adeta, gelecek, farkındalığa sahip gençlerin omuzunda yükselecek dercesine “Ama oğlun asla kanmayacak” diyerek yüreğine su serper.

Hukuka inancını kaybettiği için kendini bitkilere veren bir avukatı canlandıran Marlon Brando’yu bu davada savunma yapmak için ikna eden Benjamin sayesinde mücadele ilerler. Brando, mahkemede adeta devleşir. Tüm iddiaları bilirkişi raporları, otopsi sonuçları ile çürütür. Bütün gerçekler gün gibi ortada olduğu halde mahkeme başkanı gizli servisin ölümlerle ilgisi yok diyerek dosyayı düşürür. Bu durum siyahilere karşı haksızlık yapıldığını düşünenlerin inancını pekiştirir.

“Umut sizin kelimeniz, ihtiyacımız umut değil, adalet.” diyen siyahi avukat, beyazlara karşı fitilini ateşlediği mücadelede kendi intikamını kendi olsa da, 1986 yılında ilan edilen sıkıyönetim 1989 yılında kalkar. Filmin sonunda verilen bilgilere göre, bu sekiz yüz elli günlük süreçte, Güney Afrika Cumhuriyeti hükümeti, kendine karşı çıkan her erkek, kadın ve çocuğa verdiği cezalara, tutuklamalara, işkenceye ve cinayete devam eder. On bir yaş altında ceza ehliyeti olmayan çocuklar dâhil elli bin insan herhangi bir soruşturma olmaksızın cezaevine girer. Bazıları sekiz yüz elli gün boyunca orada kalır. Bu film de, hayallerini feda ederek özgür ve demokratik bir Afrika için mücadele eden binlerce insana ithaf edilir. Final müziğinin de etkileyici olduğu bu filmi listenize eklemenizi öneriyorum. İyi seyirler.

Yarım kalan her yaşanmışlığın açtığı o kapanmayan boşluğa tutulmuş ışık gibi Belleğin Girdapları. İnsanın geçmişi nasıl besleyip geleceği haline getirdiğini ele alan bir yüzleşme romanı.

Gökçe Gökalp Doğan

Belleğin Girdapları- Behçet Çelik

TOPLUMDAN BİREYE BELLEKSEL UZANTININ YANSIMALARI

Behçet Çelik, öykülerindeki geçmişe göz kırpan o küçük anların üstüne gidiyor bu romanında. Öykülerdeki kesişme anlarının, sözcüklerin arkasına saklanmış küçük düğümlerin çözülmesi olabilecek bir kurguya sahip. Roman kişisi de öykülere konu olan kişilerle hayata dair sorgulayışlarını benzer noktalardan yapıyor. Silik bir kişi olan, ismini bilmediğimiz kahramanımız yaşlılığa kapı aralamış, geçmişten uzaklaştıkça kendisini geçmişle daha çok var eden bir adam.

Çocukluğu, gençliği ve yetişkinliğinin iz bırakan anlarını hatırlayıp hesaplaşma içine girdiği bir dönemden geçen, yalnızlık içindeki bu adam, bu yalnızlığın ne zaman, nerede başladığını düşünmeye başladığı bir döneme kapı aralamıştır. Çocukluğundan kalma soğuk, nemli bir duvar belirir zihninde, hayatının başka bir yola sapacağına işaret eden bir duvar.

Ve böylece başlar eksilmeye. Yarım kalıp azalmaya başladığı yer çocukluğudur. Üniversitede Serhat ve Nuray' la yolları kesişir. Romanın arka planı sayılabilecek politik zemin bu arkadaşlığın ortaya çıktığı ortamı oluşturan dönemi ele verir. Bu da kurgunun, yani kahramanın şimdi, anda yaşadıklarına giden yolu çizer. Politik beklentileri gerçekleşmeyen bir kuşağın hayal kırıklığına sebep olan müdahaleler açık bir biçimde ortaya konmasa da sonuçlarının ruhlarında açtığı o derin boşluk kapatılamaz bir hal alır ve farklı savrulmaları beraberinde getirir. Bu sarsılmayı kahramanımız ve arkadaşları Serhat ve Nuray'da görürüz, diğerleri kolaylıkla uyum sağlayıp dönemin rengine bürünebilen bir bukalemun gibi aktarılır.

Yaşanan dönüşümün hayatları her anlamda etkilediği, ideallerin kariyer uğruna terk edildiği bir manzaranın objesi olan insanlara kendi özelinde yaklaşır. Kahramanımız da bu duruma uyum sağlamakta zorlanmayanlardandır aslında. Onu bu politik ideallere bağlayan, Nuray'a olan ilgisidir. Örgütlülüğün aldığı darbe sonrası Nuray'ın Okulu bırakması Serhat'ın anlamsız bir bekleyişi reddedip güneydoğuya gazeteci olarak gitmesi kahramanımızı kitapta da sıkça sözü edilen çukura mahkûm eder. Hayatın akışına uyum sağlama çabaları sonuç vermez. Yıllarca bastırıldığı, gizlemeye çalıştığı memnuniyetsizliğinin zihninde var ettiği yorgunluğu aşmak için kendi içine dönmek, kabuğuna çekilmek için bütün düzeninden kopup şehrin kenar mahallelerinden olan Serpmetepe'ye yerleşir. Hayatının 'yaşlılığa merhaba' evresinde, ellili yaşlarında olan kahramanımız kendisiyle bir hesaplaşma içindedir. Nuray'la yarım kalan, başlamadan biten aşkın- psikolojideki tabiriyle zeigarnik etkisi- saplantı halini alması, yan yana olduğu kısacık anları bile bütün detaylarıyla anımsıyor oluşu iç dünyasına ait bir tarafken; Serhat kadar kararlı ve cesur olamayışı, inandıkları davaya olan sadakatini sorgulaması bir diğer tarafıdır.

Zamanda ileriye geriye gidişlerin olduğu roman boyunca kahraman anlatıcının zihnine hapsolürüz. İç dünyasındaki bitmek bilmeyen sorgulamalar içinde kayboluruz. Öyle ki kahramanın yaşadığı bunalımı okura yansıtması, okuru da onun zihnindeki karmaşada çıkmaza sürüklemesi yazarın en başarılı olduğu yönü. Öykülerinde ve "Dünyanın Uğultusu" adlı romanında da değişmiyor bu durum. Dışarıdan bakıldığında bir ruh gibi varlığı yokluğu belli olmayan bir adamın koca bir dünyayı içinde var eden ve bu dünyanın sokaklarını tek başına adımlayan adamların portresini çizer bize. Dostoyevski karakterlerinden pek farkı yoktur. Dış dünyanın telaşı içinde hayata, insanın dramına dair düşünmekten uzak, incelikten yoksun kimselerin dünyasında kaybolmuş ve düşünmekle lanetlenmiş bir adamdır kahramanları. İnsanların hepsi eleştirilmeyi hak eder ve nasıl bir tutum içinde olurlarsa olsunlar bir hesapları vardır.

"Her şeyin en doğrusunu bilenler- ülke siyasetinden tarator tarifine- bildikleri her şeyi anlatırken 'sen bilmezsin' demeden, bu aşağılama cümlesinin tek harfini, tek hecesini, kullanmadan, hiçbir şey bilemediğimi bağıra çağıra, bakışları birden alçalttıkları ses tonları ya da anlattıkları şeylerden mi, cehaletimden mi tiksindiklerini ayırt edemediğim göz kısışlarıyla ifade edenler, kimin ne yapması gerektiğinden adları gibi emin olanlar, söylediklerini, önerdiklerini, dikte ettiklerini, kafalara kaktıklarını yapmayanlardan sürekli şikâyet edenler, yapmadığımız şeylerin ne sonuçlar doğurduğundan da haberdar olmadığımız şekvasını en üst perdeden dile getirenler(...) bildiğimiz, gördüğümüz, olduğumuz insandan artık hiçbir umudu kalmadığını her fırsatta gene insanlara söyleyerek umutsuzluklarını şana, şöhrete tahvil edenlerle onların ikizi saydığım 'insan böyledir işte' diyerek herkesin yediği haltı aklayan(...)" (s. 194,195) her ne kadar başka insanlarla olan geçimsizliğini dile getirirse de esas meselesi kendiyledir. Psikolojisindeki gerilimi azaltmak için devreye giren savunma mekanizması onun insanlara dair bu yargılayıcılığını paradoksal biçimde ortaya koymasına yani kendisiyle çelişmesine neden olur. Sisteme en ağır eleştiri yapan ama o çarpık işleyişe en fazla hizmet eden, sistemi omuzlarında yükselten ve bu çıkmaz içinde yolunu, kimliğini bulamamış, yabancılaşmış insanların hikâyeleridir anlatılan.

Serpmetepe bir kenar mahalle olarak kurgulansa da metaforik anlama sahiptir. Kahramanımızın zihnindeki bitmek bilmez yolculuğu, geçmişinin kapılarını araladıkça beklenmedik başka kapıların da aralanması yani bilinçaltındaki çağrışımlar bütününe göndermedir. " ya da hatıraların birinden öbürüne sıçramayı sağlayan bir geçit var, duygulardan inşa edilmiş. Sabit kalamıyorsun birinde, çok kaygan, hatırlar gibiyken bir akşamüstü hop öbüründesin." (s. 146)Zihnimizde her hatırlayışın başka bir çağrışımla farklı bir yaşanmışlığa yol alması, bu dağınık örüntü de Serpmetepe olarak ifade edilmiştir. Kahramanımız, mahalle olan Serpmetepe'de yaptığı kimi gezintilerde geçmişe açılan bir kapıyla hatıralarına gider. Dere kenarına yaptığı yürüyüşte:

“Yorulmuştum, dere kenarında irice bir taşın üzerine oturdum. Salkımsöğüde diktim gözlerimi, o meşhur şiirden ezberimde kalan dizeleri mırıldandım. Buraların yegâne serabından önce Serhat’ı görür gibi oldum, henüz şiirdeydim(...) şiiri kâh içimden kâh yüksek sesle tekrar ettikçe anlam da Serhat da atlar da atlılar da geride kaldı, salt sese dönüştü, salkımsöğüdün dallarının salınma ritmiyle yineleyip durduğum bir mantraya(...) serap bu tuzak gibi bir şey zihninin kendine kurduğu, Nuray’ı getirdi bu kez. Ağaçlarla ilgili düşüncelerini, hislerini anlattığı günkü haliyle.” (s. 239) satırları sonrası vardığında تنها olmasına rağmen tozun hâkimiyet kurduğu, kirli beyaz bir toz sonrası dere kenarına indiğini okuruz. Reel zamandan koparak hayale, zihnine olan geçişe dair bir işarettir.

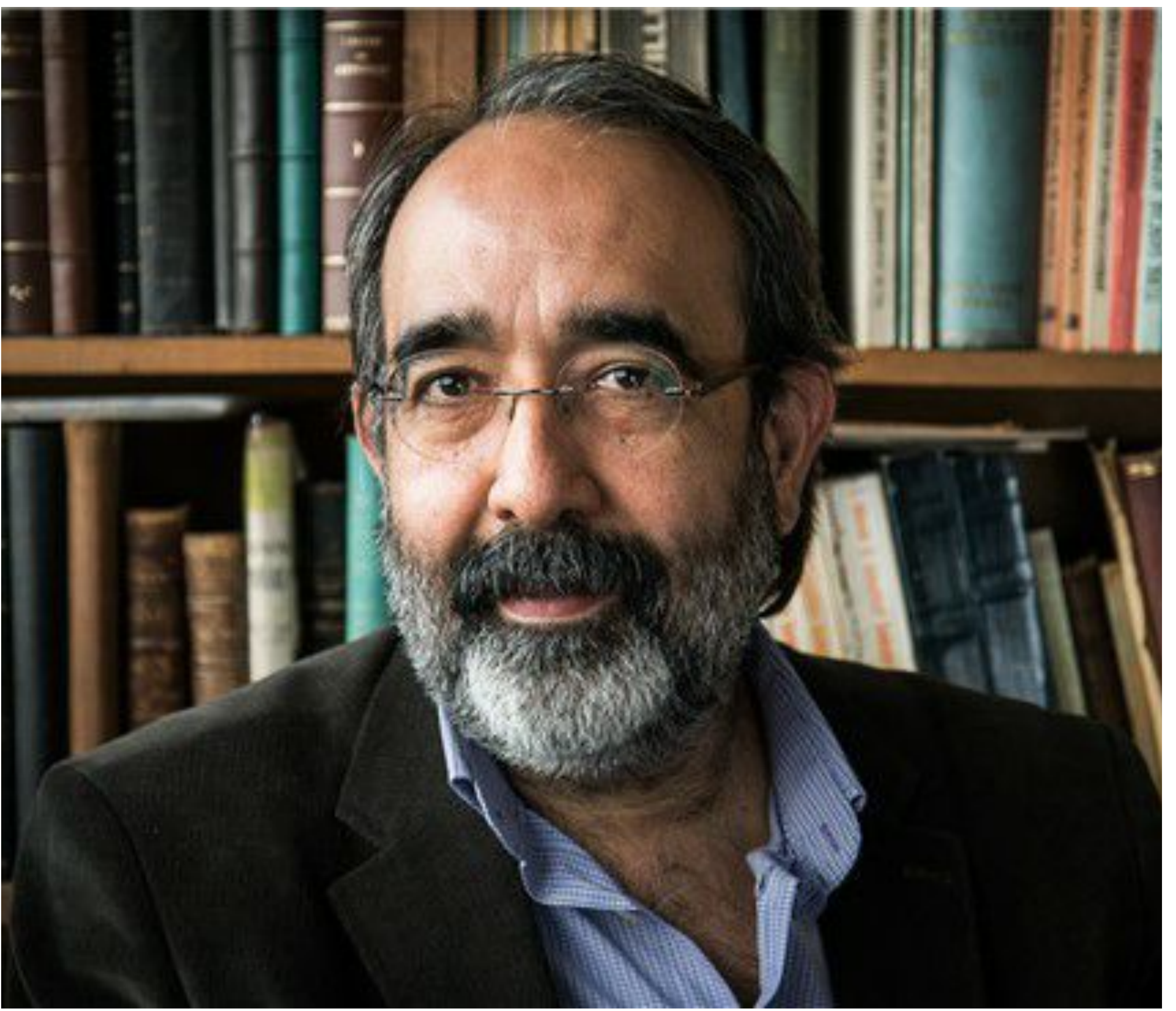
Bir başka geçmişe açılan kapı “sis” metaforuyla ortaya konur. “...taşa oturup Serpmetepe’yi seyrediyorum. Bu manzara neden hoşuma gidiyor bilmiyorum. Sis varla yok arası kılıyor bütün mahalleyi, ondan mı? Benim buradaki varlığımı mı andırıyor(...) bana hatırlattığı bir dolu şey var sisin, ama içime dolan duygular geçmişi hatırlamanın çok ötesinde sanki.” (s. 18) burada zihnindeki bulanıklığı, geçmişteki yaşananların öncelik sonralık sırasına, hatırlananların doğru olup olmadığına bağlı anlatılmış. Serpmetepe’ye yerleşip yazma çalışmalarında bulunması, yazarın kitaplarını ortaya çıkarma sürecinin de özeti gibidir. Herkesten uzaklaşıp kendi içindeki seslere kulak vererek, geçmişine ışık tutup yaşananları anımsayarak kurgulama yapması, kitabı ortaya çıkaran zihinsel süreci de ortaya koyması bakımından önemli. Kısacası yazarın yazma serüvenini ortaya koyduğu bir roman aynı zamanda.

Kuyu ise içinden bir türlü çıkamadığı bilincidir. Kaybolup gittiği geçmişi, geçmişinden artakalan bütün sözler, söylenmeyenler, korkular, yarım kalanlar, cevapsız bırakılmış sorular... Kahraman, çaba göstermekten uzak bir kişiliğe sahiptir ve çabalamak yönünde bir isteğe sahip olmayışını da pişmanlık olarak görmez. Bu adam çabasızlığının sonuçlarını dert edinen ve var ettiği çıkmazlara müptela bir adamdır. “Kuyudayım, çıkmak isteyip istemediğimi bilmiyorum, huzurlu, mesut ya da güvende değilim burada, belki sadece sessizlik, o da şimdilik, içimin seslerini saymazsam.”(s. 203)

Kahramanın aşk hayatı ise tutuk ilişkiler içindeki bocalamalardan ibaret. Nuray’ a olan ilgisi dönemin siyasi şartları nedeniyle yarım kalmıştır. Şirkette çalıştığı dönemde Selma ve Eylül’ le olan ilişkilerinde yarım kalmışlığı okuruz. Fakat bu yarım kalmışlık kahramanımızın isteği doğrultusundadır. Selma’ ya yaklaşımı ise Nuray’ a yaklaşımından çok da farklı değildir. Nuray’ ın dikkatini çekmek için politik bir duruş içinde yer almayı tercih eden ve konuşmalarıyla ilgi toplamaya çalışan tavır, Selma’nın tez hazırladığı konu üzerine kurduğu bir kaç cümleyle dikkatini çekmeyi başarması arasında pek fark yoktur. Selma ve Eylül’ le olan ilişkiye baktığımızda Nuray’ a olan duygularının ansızın karşılıksız kalması onu unutulmaz kılmıştır. Nitekim Nuray’ın Okulu bırakmasını içten içe dert etse de onu arayıp sorma ihtiyacı hissetmez. Arkadaşlarıyla da kendisini kıyaslar.

“ Yıllardır görmediğim arkadaşlarımın neler yaptıklarına, zamanlarını nelerle geçirdiklerine ilgim hiç azalmadı. İmreneceğim bir şeylerden söz etmelerini bekleri, hem kıskanırım böyle bir şey işittiğimde hem de sevinç benzeri bir şeyler hissedirim(...) onların yaptıklarını yapıp yapamayacağımı düşünürüm, onlar ya da yaptıkları hakkında bildiklerim çok az da olsa bunlardan yola çıkarak nasıl bir hayatları olduğuna kafa yorırım.” (s. 34,35) Yazar, kahramanın iç dünyasını ortaya koyarken bütün katmanlarını gözler önüne koyar. Biz insanların kabul etmeyeceğimiz taraflarını da açık şekilde dillendirir.

Serpmetepe’deki insanlarla olan ilişkisi ise Vüs’at Bener kahramanlarının taşradaki insanlarla olan ilişkilerini anımsatır. Vüs’at Bener’de orta yaşlı erkeğin içinde bulunduğu sohbetlere alkol eşlik etse de Belleğin Girdapları’nda ellili yaşlarında olduğunu söyleyebileceğimiz kahramanımız başta kırtasiye sahibiyle olan diyalogu olmak üzere kahvede geçen sohbetlerde bu mahalledeki insanlara dair düşüncelerini Vüs’at Bener’in kahramanlarına benzer bir duygu içinde dile getirir. İletişim kurmaya çalışsa dahi mesafesini korur ve onlardan farklıdır. Düşünceleriyle bulunduğu mahallede eğreti durur, dikkat çeker:

“Dünyayı insanların hizmetinde görmeye de itirazım olduğunu, ama yaşayanların bu bile olmadığını, yeryüzünün şirketlerin ve hepimize hayatı zehir eden kâr tutkusunun emrine verildiğini söyledikten sonra insanları en yukarıda, en tepede gören anlayışın esas olarak insanlara zarar verdiğini ekledim.” (s. 244,245)bu konuşmayı yapma cesaretini dere kenarına indikten sonra kendinde bulur. Turgut Uyar’ın “Kırlardan Geliyorlar” şiirini anımsayarak öğrencilik yıllarındaki siyasi tavrının açığa çıkan etkisiyle düşüncelerini ifade eder. Söylediklerinin umursanmaması üzerine kahveden ayrılır. Söyledikleri ve kırtasiyecinin oğlu tarafından teröriste benzetilmesi sonrası paranoya geliştirir. Takip edildiği düşüncesiyle mahalleyi terk etme planları yapar. Nazlı da bu kenar mahallede kahramanın ilgi duyduğu kadındır. Fakat Nazlı’ nın bu ilgiden haber yoktur. Kahraman, kendisinden, geçmişinden uzaklaşmak istediğinde Nazlı’ yı düşünür. Duygularını söylemeye cesaret edemez. Hayallerinde dahi en büyük engeli kendisi olan bu adam, korkuları ve kendisine yönelttiği acımasız eleştirilerle sinmiş, hayatı yaşamak yerine seyirci olmayı tercih etmiştir. Behçet Çelik’ in kendisine yabancı, geleceği geçmişinin gölgesinde kalan kahramanlarının toplamıdır kurgulanan. Bir ülkenin yaşadığı dönüşümde, arada kalan, yerini bulamayan ve aidiyet duygusu geliştirememiş insanların trajik dünyalarına ışık tutan yazar, kahramanı aracılığıyla bir kuşağın kendisiyle yüzleşmesini sağlar. Söz konusu “bellek” ise bir kişi ile sınırlanamayacak kadar genel bir anlamı, bir toplumun hafızasını da işaret eder. Roman bu açıdan da okunması gereken bir derinliğe sahiptir.

GİZEM GÜLŞAH KARAOĞLU

Dante Gibi

Pek çoğu gibi benim de ilk büyük bağımsızlık hareketim bakkala gitmekti. "Sen git, ben bakıyorum arkandan." diyen sese tutunup tedirgin ama bozuntuya vermeden kürdandan adımlarla ilerledim. Sonra elimde ekmek, gülmeyi bilen bir yel gibi koştum anneme. O esnada terliğim mi çıkmış, topuğuma çakıl taşları mı yuvalanmış artık kimin umurunda? Gücümü içimdeki iş görme saadetinden almışım bir kere. O günden bugüne bütün biçimlerim içinden en iyi olana erene dek kendimi devredip duruyorum. İçimde aynı kız, aferine hiç doymamış.

Hepimiz bu derde tutuğuzdur aslında. İhtiyaçlar hiyerarşisinin olmazsa olmazı "kendini gerçekleştirme" uğruna yaşıyoruz bu hayatı. Varlığını hep hissettiren hayal kırıklıklarına rağmen yolda olmayı seviyoruz. Kazanıyor, kaybediyoruz. Gerçeği gerçek yapan, gerçekleşmeme ihtimalinin varlığıdır bir yerde, öğreniyoruz.

Başlarda imar edip bir yerlerde tamirine giriştiğimiz ömür, Dali saatleri gibi akıyor. Neredeyim ben? Ömrün neresine geldim? Şair kadar yaşayacak mıyım? Karadut gibi durdukça olacak mıyım, yoksa kul hakkı gözetmeyen biri koparacak mı sorgusuz?

Ne zaman ömrün ortası dese biri, habire ören bir örümcek çağırıyor zihnim. Kocaman, organize ve muntazam bir geometrik şeklin ortasında kudretli bir inşaat aracı gibi. Bu kusursuz mimarinin hakkından ne gelir biliyor musunuz? O sırada oradan geçmekte olan hain bir elektrik süpürgesi. Sonuçta dünyaya örmeye gelmiş örümceğimiz sebatkâr neyse ki. Nereden geldiği bilinmez bu anafordan canını kurtarabilirse tabii.

Dedem öldüğünden beri ne zaman babaanneme gitsek kesilecek bir karpuz oluyor dolapta; kalabalıklar için alınmış. Kesiyor ve karpuz bitene kadar maale yiyoruz: Kalmasın. Yarım kalan karpuzun tadı olmuyor. Babaannem biz yokken karpuz yiyemiyor. Yarım bırakılan her şeyin tadı kaçıyor. Müthiş kurgulanmış, çok boyutlu bir evrende dünyanın bir köşesinde bir kadın tüple dalıyor, bir adam uzaya araç gönderiyor. Bir başka kadın toplumun ona biçtiği elbise gereği, hizmet edebilmek için kendi evinde kapıya yakın oturuyor. Öteki, çocuk olamadan anne oluyor. Başkası evine yürürken canından oluyor. Yaşından oluyor... Kimisi kendini gerçekleştirirken, kimi yarım kalıyor. Anneannem, gül vaktinde kokar, der. Baharında soluyor bazısı, vaktini yaşayamadan. İnsan yalnız, olduğundan değil olacaklarından da mürekkeptir oysa. Yaşamak haktır.

Tanrı'nın merhametinden bir dilim alıyorum tabağıma. Yaşamayı seviyorum işte şimdi. Yemek yapamayan, çocuk doğuramayan kadınlarla birlikteyim. Oyunu bitmeyen çocuklarla el eleyim. Dünya daha adil ve ben daha tamamım. Kendime çattığım merdivenlerden üçer beşer çıkasım var. Çocuk oluyorum, büyük oluyorum, kadın ve erkeğim, her yaştayım. Yaratıklara, dinamitlere, uçurumlara rağmen; ölmüyorum. Çizgi filmlerdeki gibi. Saçım kısa, aklım bana yetiyor. Eksik değil, fazla değil. Ördüğümü görece kadar yaşayacağım, ilişmeyin. Sadece kendini seven biri tarafından kırılıp atılmış ama deniz tarafından onlarca yıl yıkanmış, pürüzsüz bir soda camını güneşe doğru kaldırıp süzülen renklere boyanıyorum. Yitip giden her şeye söylenecek sonsuz sözü saklayıp sessizliğin edipliğinde ikrar ediyorum. Ummak, tükenmez bir kuyu. Umuyorum.

Gönül Malat

YOLUN GÖLGESİ Behçet ÇELİK

İnceleme

“İnsan ağaca benzer. Ne kadar yükseğe ve aydınlığa çıkmak isterse, o kadar kök salar yere, aşağılara karanlığa, derinlere, kötülüğe.

F. Nietzsche

Bulutlu bir gecede kar aydınlığıdır göçmek. Geride bıraktığın yorgun izler tozumuş ayazla silinir gider. Erkenden sararır yaprakların. Vaktinden önce çırpınıp düşer. Bıraktığın fesleğenler tohuma karmadan, dikenli çalıya döner. Bir güz çöker içine! Köklerinin sıcaklığı bir allı turnanın kanadına takılıp gider.

Çocukluğun, gençliğin boylu boyunca uzanır kara toprağın altına. Üstünde otlar uğuldar. Zamana asılır o zamanlar, elemli bakışlar ardı ardına tesbih taneleri gibi dizilir. Elem kazınır gözlerine. Bir fotoğrafa dönüşür. Göçtüğün yerde saklanır her bakışının içine.

Sevinç kırıntılarıyla yetindiğin göç yolu, hüznün karanlık gölgesinde ilerler. Geride bıraktıklarının hasreti içini yakarken, üşütür gelecek. Hevesin buruktur, neşen ağlamaklı! “Tutunabilecek miyim? Tutunamayacak mıyım?” kaygısı, çöreklenir yüreğine. Yaşadığın her olumsuzlukla, azar azar akıtır zehrini. Özlem, çok çekiç yemiş keskin bıçağa döner.

Biraz yetim, biraz eksikli; yeniden kök salmak! Geleceğinden çaldığın umut, bir daha yeşermeye yeter mi? Kim bilir belki? Kim bilir? Kurumaya yüz tutmuş dere yatağın gür bir pınar bulur mu? Kim bilir?

Bu geniş girizgâhtan sonra incelememize geçelim. Behçet Çelik’in “Yolun Gölgesi” adlı öykü kitabı tüm yakıcılığıyla göçü –sürgünü anlatıyor. Yerlerinden yurtlarından göçün yanı sıra, doğup büyüdüğü şehirlerde bile sürgünü yaşayanların öyküleri. Gece gündüz gittiğimiz, bu ince uzun yolun da bir göç yolu olduğundan söz ediyor yazar ayrıca. Zaten şu yalan dünyada kimimiz ayaklarına yabancı, kimimiz “Tek Bacaklı Yolcu, değil miyiz?” diye soruyor.

Behçet Çelik’in dili büyüdü! Bazı kelimeler öykülere pek yakışmış (bıcirtı, önemsizleştirici, dirlik-düzen vs). Bu sözcükler içinde bulunduğu cümleleri devleştiriyor. Genişletiyor. Başka bir kelime asla aynı duyguyu düşünceyi vermiyor. Yazarın türettiği bu sözcükler (bıcirtı, önemsizleştirici gibi) öykünün içinde birer kronotop görevi yapıyor adeta. O nedenle öyküleri okumak çok keyifli.

On dört öyküden oluşan kitap, göçü anlatırken göçün olmazsa olmazı yollardan geçiyor. Bildiğimiz yolların yanında, gönülden gönüle yolculuktan da.

İlk öykü kitaba da adını veren” Yolun Gölgesi. ”Göçün ilk koşulu yolda olmak öykünün özü. “Yolda olmak sarsıntılıdır, yanımızda yöremizdeki –hatta içimizdeki- her şey bir daha asla yerine oturmayacakmış hissi vererek sallanır sarsılır.” Yolun ağırlığı yol bittiği halde yolcunun üzerinde yük olmaya devam eder. Öykünün sabahları neşeli karakteri, o sabah “Yolun Gölgesi” ile uyanır. Bu karanlık gölge onu, kendine hatta ellerine bile yabancılaştırır. “Yol sürüyordu, sabah(ın)a düşen gecenin değil yolun gölgesiydi,” diye ilerler öykü.

“Sahilde Un Çuvalları” hiç bilmediği bir sahil kasabasına kısa süreliğine giden, kendinden göç etmiş bir kadının öyküsü. Karakterin tüm çabası kendine geri dönmek içindir. O kadar göçmüştür ki kendinden ve hayattan, yoldan geçen otomobil seslerini denizin dalgası sanır. Etrafta Ortadoğu’daki savaştan kaçan çocuklar vardır. İçi kum dolu un çuvalları yazarın ustalıkla metaforu ile sipere dönüşür okuyucunun zihninde. “Sonsuz bir belirsizlik, tuhaf bir dengesizlikti. Öfkenin kırgınlıkla açılmanın kapanmayla dansı. Asfalttaki arabalar dalgaları değil, deniz bitmek bilmez bir yolun sarsıntısını taklit ediyordu. Çocuklar sahilde kumla oynarken bile savaşı, büyükler insanı, ses de sessizliği, ya da tam tersi.” Öyküden şahane satırlar.

“Dil Azabı” birbirinden gitmiş iki insanın (bir kadınla bir erkeğin) uzun zaman sonra ilk karşılaşmalarını anlatıyor öykü. Tüm yalınlığıyla suspus hallerini betimliyor. Söylenemeyip ağızda kalan ve dili yakan kelimeler, içe gizlenen sözler öykünün özünü oluşturuyor. Bununla birlikte asıl konuşma gözlerle yapılıyor. Gözlerin konuşması o kadar ustaca kaleme alınmış ki yazar, okuyucunun gönlünü fethediyor doğrusu. “Sözleri gibi gözleri de ateş kesmişti, değil dilini, kalbini, kalbimi, kâinatı yakacak sandım.”

“HebuTune Bu” (Kürtçe bir varmış bir yokmuş) tam bir göç öyküsü hem de göç kervanı ile! Göçün –sürgünün insanlar üzerindeki yakıcı –yıkıcı etkisi metnin merkezinde. Cengiz Aytmatov’un “Toprak Ana’sı” “Güneşin görünmez atları,” ile öykünün içine gelip yerleşmiş sanki. Köklerinden sökülmenin acısı! “Tekrar yeşerebilecek miyim?” kaygısı! Toprak Ana’nın bilge Tolganay’ı o demli ve derin sohbeti ile öykünün babaannesi olarak okuyucuyu alıp göç kervanının içine atıveriyor.

“Dirlik Kaybı” öyküsü, Atilla İlhan’ın çok sevdiğim “Git Başımdan Aysel” şiiriyle kol kola giden bir metin. “ Edebiyatın sözü zamansız ve yersizdir, bu nedenle zaman ötesi ve bütün dünyaya aittir,” diyerek ilerleyen, İlhan’ın şiiri de dâhil gönülden gönüle bir göç öyküsü. Dirlik sözcüğü tam anlamıyla öykünün temasını oluşturuyor. Başka bir kelime asla uymazdı bu öyküye! Başkalarını kendi hayatını cetvel tutarak ölçüp biçenleri anlatıyor bir de. Karakterlerden birinin (Gülten olan) ismi, Gülten Akın’a bir gönderme mi acaba diye düşünmeden edemedim öyküyü okurken.

“Şehrin Bütün Sokakları” arkadaşı için, görünmez bir Berlin Duvarı’ndan aşip diğer tarafa geçen tehlikeli ve tekinsiz bir yolculuğun öyküsü. Gidip de dönememek var! Fakat bin bir türlü nedenden kendi kendini sürgün eden bir arkadaş sabırsızlıkla bekliyor yolun sonunda. Bu öyküyü tek kelimeyle “Vefa” diye özetlemem yanlış olmaz kanımca.

“Derinin Altı” bir linç girişimine katılan aynı zamanda kimlik savaşı veren bir delikanlının öyküsü. Şartlanmışlıkların, inançların, törelerin gölgesinde hayata tutunma çabaları. Vicdaniyla bu kara gölgelerin arasında ikilemde kalmış kendini aldatmaya çalışan bir genç. Yazmakta sakınca görmüyorum, öykünün sonunda kuşlarını uçuruyor içinden.

“Babamın Adı” bir gurbet öyküsü! Özlem, hasret dolu! Bu öyküde yalnızca yazarın satırlarına yer vermeliyim. İnanılmaz bir anlatımı var çünkü gurbeti ve özlemi. “Çocukluğundan, gençliğinden bunca uzak düşmenin kabahatini yıllara değil uzakta olmaya yüklemişti. İnsan bir gün ulaşma, kavuşma umudu olduğu şeyleri özlemeli, ötesi kendi kendine işkence.” “ Birileri seni unutmak istiyorsa hatırlayarak kafa tutarsın. Biri seni kovmuşsa hatırlayarak dönersin, biri seni öldürmüşse hatırlayarak dirilirsin.”

yolun gölgesi

BEHÇET ÇELİK

iletişim

öykü

“Köşedeki Çay Ocağı” uzun ince yolun yolcuları olarak kaçınılmaz son olan bu hayattan göçü ele alan bir öykü. Sürekli aramızda dolanan, alıştığımız birinin aniden hiçliğe göçü. Şehrin sıkışmışlığında tükenenlerin, şehirden kaçışını da olay örgüsüne katan çok güzel bir öykü!

“Mühür” bir yasaklar öyküsü! Ama insan aklının da bu yasaklara karşı çareler bulduğuna tanıklık ediyoruz metinde. Hem de çok zekice! Var olmanın dayanılmaz hafifliği ile ben, yasaklardan da göç edebiliriz diye okudum öyküyü açıkçası.

“Balkon Konuşması” öyküsünün özünde, aslında bir güç gösterisi olan balkon konuşmasının, site yöneticisi olan karakter tarafından, ironik olarak eleştirisi yer alıyor. Üstelik seçim oylamayla bile yapılmıyor. Kura ile yönetici belirleniyor. Kurgu bu noktada çok vurucu doğrusu! Tarihe baktığımızda balkon konuşmaları çok bilinen bir durum! Otoriter hatta totaliter yöneticilerin (Mussolini, Hitler, Peron gibi) sıklıkla başvurduğu bir yöntem. Bu ironik çağrışım öyküde çok ustaca anlatılmış.

“Önemsizleştirici” vesveselerimize -ki hayatın büyük parçası- kuruntularımıza birer önemsizleştirici lazım bu yaşamda! Var olma sancıları ve kendini bulmadaki zorluklarla baş edebilmek için! Öyle basmakalıp sözlerle savuşturan cinsten değil; gerçekten, akıllıca sizi anlayıp sakinleştirecek önemsizleştiricileriniz bol olsun dedirtiyor yazar o güzel kalemiyle. Sevinci hatırlamanın sevinciyle, yani türev sevinçlere yolculuk öyküsü! Eski sevinçlerinizi hatırlayıp sevinmenizin arasında da ömür var üstelik. Çok çarpıcı bir öykü!

“Başka Bir Yerin Yüzeyi” bir çocukla avcılık toplayıcılık zamanlarımızdan bugüne insan evriminin yolu öykünün konusu. Başka bir yerde daha doğrusu bir kozanın içinde geçen ömür! Yazarın anlatıcısına yaptırdığı çağrışımlar, okuyucuyu da sürükleyip başka yerlere götürüyor.

“Başka Zaman” öykü geçmiş zaman ile gelecek zaman arasında insanın salınımını anlatıyor. Geçmiş acılı, gelecek istekli ama hep ertelemeli. Bilinç akışıyla yazılan bu öykü bana Bukovski'nin “İnsan geçmişin hasretçisi, geleceğin özlemcisi, şimdinin şikâyetçisidir,” sözünü hatırlattı.

Ardı ardına okuduğumuz insanı en doğal haliyle anlatan bu ustaca öykülerde; kendinden, başkalarından, sokaklardan, coğrafyasından ve yöneticilikten göç edenler var. İsyan var. İnsanlar bir yandan cüzzamlı gibi yaşamdan pul pul dökülürken, diğer yandan Önemsizleştirici'leriyle yaşama tutunuyor. İncelemeyi Andrey Tarkovski'nin bir sözüyle bitirelim “İlkelerine bir kez olsun ihanet eden insan, hayat ile olan saf ilişkisini yitirir. Bir insanın kendine karşı hile yapması, onun filminden, hayatından, her şeyinden vazgeçmesi demektir.”

Cansu Selçuk Çağlar
Pırasa Değilki Kesenin

Torba olmadığı için büzülemeyen ağızlar koro halinde söyleniyor; 'önüne gelen yazıyor'. Ağzı olanın konuşmasından ziyadesiyle bunalmış olan herkes, bugünlerde kalemi olanın yazmasıyla hayattan bezdiğini söylüyor. Benim takıldığım nokta ise bu serzenişçilerin istisnasız hepsinin, şikâyetlerini ya konuşarak ya da yazarak dile getiriyor oldukları halde bu durumdan kendilerine hiç pay çıkarmıyor oluşları.

Aynalarla bu kadar içli dışlı olup, kendimizden bu denli bihaber oluşumuz tam bir 'Ben Hariç Herkes Sendromu'. Hepimizin aynada kendimize tahammül edemediği mevzular var malum. Bu yüzden ben de her normal bir insan gibi tahammül edebildiğim yerden yazıyorum. Şu an size bunları anlatırken biliyorum ki 'kalemi olan yazıyor' grubunun müzmin fertlerinden biriyim. Ancak buna rağmen içimde bir yer 'Elalemin kalemi pırasa değil ki kesesin.' diye haykırmak istiyor. Anlayacağınız üzere ben bu konuda bir tarafım.

Önüne gelen yazsın istiyorum. Konuşsun da tabii, ama özellikle yazsın. İlle de yazsın. Konuşurken düşünmeyi öğrenemedik ama yazarken düşünmek durumunda kalabiliriz. Çünkü yazmak okumaya sevdalidir, ondan ayrı gezmeyecektir. Okumak, yazmayı sever sayar, ama gönlünü düşünmeğe kaptırmıştır bir kere, mutlaka onun peşinden gidecektir. Düşünmek de sorgulamaya âşık olduğundan, kendimizi bir anda bu karşılıksız aşklar zincirinin amansız takipçisi olarak bululuruz. Fark etmeden ileri, hep bir adım daha ileri gitmek zorunda kalırız.

Çok ileri gittiğimiz iddia edildiğinde de asıl suçlanması gereken bu karşılıksız sevdalardır aslında.

Konuşurken birbirimizi hiç dinlemedik ya da söz hakkı istemeyi öğrenemedik yüzyıllar boyu. Ama yazmak öyle mi, ya? Sıra numarası almak gibidir yazmak. Hatırı sayılır yazarlar girer araya en fazla. Ceketimizi ilikler, bekleriz ve sıra bize de gelir mutlaka, birileri eninde sonunda kulak verir yazdıklarımıza. Biz de diğerlerini aynı şekilde sakince beklemiş, saygıyla dinlemiş oluruz okudukça.

Bizi dinlemiyorlar diye kavga da çıkaramayız mesela. Dinlemekten hoşlandıklarımızı kitaplar dolusu koyarız masamıza, duymak istediklerimizi okuruz. Pikap seçer gibi hevesli, müzik dinler gibi keyifliyizdir. Sevdiğimiz şarkıları tüm benliğimizde duymak gibidir okumak.

Karşımızdakini bizim gibi düşünmeye zorlamamayı da öğreniriz yazarken. Onay beklemeyiz. 'Kaşını şöyle kaldırdı, böyle muhalefet etti, benimle dalga mı geçti ne?' diye düşünemediğimizden kavgalar da azalır belki.

Sözünün eri olmayı da başarabiliriz hatta. Ağzımızdan çıkanları, uçup gittiğinden olacak, tanımazlıktan gelip yolumuza devam edebiliyoruz ama yazdıklarımız fosforlu kalemlerle çizilmiş halde karşımıza dikilince sözüme sahip çıkmak zorunda kalırız hiç değilse. Yazdıklarımızdan, çizdiklerimizden utanırız da bir çeki düzen veririz kendimize belki kim bilir.

Su dolu siyahlaşmış bakır bir maşrapanın içine konulmuş, dişleri kırık sarı bir tarakla, saçlarımızı çeke çeke tarayıp örerdı annemiz. Beş kız çocuğuyduk. Beşi bir yerde, beş âlem. Kırklı yaşlarımızda oturmuş kılı kırk yarararak ulaşabildiğimiz o küçük kızlardan şimdiki hüznümüzün adını koymalarını bekliyoruz. "Her şey daha kolay olabilirdi." Diyorlar o küçük kızlar. "Her sabah gökyüzüne bir güneş iki bulut kırıp yaşayabilseydiniz."

Dünyayı dinlemeye başladığımızda ne çok ses geliyor kulağımıza. İlk başta insana bunların hepsi bir uğultu gibi gelse de, o uğultular zamanla çeşitli seslere ayrışıyor.

Ceren Demirkılınç

Dünyanın Uğultusu

Bitmiyorlar, hatta aksine onlar çoğalıyor, bizler seslere alışıyoruz. Bizler alıştıkça, bu kez seslerin gittikçe azaldığına şahit oluyoruz. Mesela gün doğumları. Ne kadar sessizdir. Sizce de öyle değil mi? Şehirde yaşıyorsak eğer gün boyu maruz kaldığımız o gürültünün içinde, sabahın sessizliğinin farkına daha çok varırız. Yavaş yavaş uyanan insanlar, sokaklarda tek tük yürümeye başlarlar. Araç sesleri günün ilerleyen saatlerine oranla nispeten azdır. Her şey sakindir ve gün doğmaktadır. Aslında biz şehirliler gürültüyle yaşamaya ne kadar alışkın olsak da sabahın sessizliğini hayranlıkla dinleriz.

Gün doğumları, yeni bir başlangıçtır. Hele, yılın son gecesinin sabahındaki ilk gün doğumu. Bakın mesela. “2020 berbat bir yıldır” diyorduk ama bitiyor. Kasım ayına geldik bile. Hepimiz kısa süre içinde yepyeni bir yıla gireceğiz ve yeni yılla birlikte bir şeyler değişecek diye ümit ediyoruz. Değişmesini umuyoruz. Peki, öyle mi gerçekten?

Yılın bitimiyle beraber, birlikte yaşamaya alıştığımız maskelerimizi çıkarabilecek miyiz? Muhtemelen hayır. Yeni yılda da maskelerimizi takacağız. Kendimizi izole etmeye ve dünyayı deneyimlemeye devam edeceğiz. Ama alışacağız. Çünkü insanız. 2020 yılı giderken, maalesef benliğimizi de yanında götürmeyecek. Benliğimiz ve biriktirdiğimiz bütün seslerimiz de bizimle birlikte yeni yıla girecekler. Ahmet’ de olduğu gibi. Ahmet Behçet Çelik’ in ilk romanı “Dünyanın Uğultusu” nda yaşı kırklara yaklaşmış, ekonomik krizle birlikte işsiz kalmış bir ana karakter. Ahmet, işsizliğiyle birlikte hayatına yeni bir yön vermeye çalışıyor ve zaman kavramının karıştığı bir dönemde, iki kadınla tanışıyor.

**DÜNYANIN
UĞULTUSU VE
BİTMİYEN SESLER**

**dünyanın
uğultusu**

BEHÇET ÇELİK

Biri Ayla. Etkileyici ve gizemli bir kadın. Diğeri Aynur. Üniversite arkadaşının kardeşi olan genç Aynur. Roman, Ahmet'in iki kadın arasında ve kendi içinde yaşadığı bir aşk üçgeni içerisinde, paylaşılan, ortak bir depresyonu anlatıyor. Gençliğini anımsıyor ve biz de onunla birlikte, ana karakterin ağzından kendi gençliğini dinliyoruz. Depresyondayken bolca geçmiş, geleceği ve şu anı sorguluyor karakterimiz. Gençliğinde çapkın biri olan Ahmet, Aynur ve Ayla ile ilişkisini eline yüzüne bulaştırıyor. Alışık olmadığı bu duruma kendi de şaşırıyor. Özellikle Aynur' la çalkantılı bir ilişki yaşıyor. Aynur'la inişli çıkışlı bir ilişki yaşasa da iki kadın arasında kaldığında yine Aynur'a bir dosta sığınır gibi sığınıyor. Ayla romanın gizemli karakteri. Bu nedenle onun bakış açısıyla, yaşananları hiç bilmiyoruz. Ayla ile de git gel bir ilişki yaşayan Ahmet, her saniye Ayla'yı düşünüyor, onun mistik yanını aklından çıkaramıyor. Hatta bir ara bu iç sesleri dışarı çıkarıyor ve Aynur'a dahi bahsediyor bu durumdan. Bu nedenle bazı bölümlerde Aynur' un gözünden Ahmet'i ve Ayla'yı takip ediyoruz. Aynur genç ve hayatı geçmişte dolu dolu yaşamış biri. Fakat romanın geçtiği zaman dilimi içerisinde, o da kitaptaki sıkıcı, gri tonlu dünyadan alacağını almış depresif karakterlerden biri olarak karşımıza çıkıyor.

Roman bu açıdan toplumsal yaşamın ana gerçeğini kendine merkez alıyor. İşsizlik üzerinden üç insanın kesişimini anlatan bu kitapta, karakterler yaşayan insanlar haline geliyor. Çünkü yazar, yaşanan işsizliği, gerçekçi bir dille bizlere de anlatıyor. İşsiz kalan insanların parasız kalması sonucunda, insanlar tüketemiyor, tüketemeyen insanlar arttıkça üretim azalıyor ve beklenen ekonomik sonuca varılıyor; işsizlik.

Aysu, Aynur ve Ahmet aynı zaman aralığında yakalanıyor işsizliğe. Kitap bir yandan işsizlik, ekonomik krizi temel alıyor diğer yanda aşk ve yaş krizleri gibi uğultuları inceliyor. Zaten hepimizin uğultusu bu konular değil midir? Bu sesler zihnimizde bir arı kovani gibi vızıldayıp durmazlar mı?

Zamanla arka planımızda, kısımadığımız bu sesler bizlere türlü türlü düşünceler fısıldar. Ve biz de, ellerimiz cebimizde dolanıp bu fısıltılarla konuşuruz. Kalbimiz de ruhumuz da bu uğultulara kapılır, rutinimizin bir parçası olur ve hayatımızın daha gri olmasına neden olur. Monoton bir hayatın içinde ellerimiz cebimizde dolanır dururuz.

Romanın kahramanı Ahmet işsiz kaldığında bu sorunları pek önemsemiyor. Aksine, öncelikle işsizlikle birlikte daha çok zamana sahip olmanın mutluluğunu yaşıyor. Ama zamanla, günler geçtikçe ve sayfalar çevrildikçe kapitalizmin içinde üretmiyor olmanın getirdiği o savrulma durumu üzerine çöküyor. Ahmet' de üretmedikçe toplumun dışına çıkıyor ve gerek ruhen gerek zihnen çökmeye başlıyor.

Genellikle edebiyatçıların soyut konuları işlemesi okurların hep dikkatini çeker. Fakat Behçet Çelik bu romanında nokta atışı yapıyor ve hepimizin sorunu olan kapitalizme parmağını basıyor. Kitaptan öğrendiğimize göre o dönem üç milyon işsiz varmış ülkemizde. Şu an ise dört milyondan fazla işsiz var. Ahmet'in problemi sadece ülkemizdeki kişilerin problemi de değil, aynı zamanda küresel bir problem. Kapitalizmin şartlarını değerlendirdiğimizde kriz önce bankacılık ve mali sektörde başlıyor. İşsizlik, kapital çarkın en zayıf noktalarından biri olduğundan asla azalmayan ve ara ara daha da büyüyen bir yara. İçinde yaşadığımız dönemde de hem dünya hem de ülkemiz için zor bir ekonomik dönem yaşanıyor ve dünyanın uğultusu artıyor.

Behçet Çelik bu romanı yazarken insanı toplumun belirttiği tanımlarla bir çerçeveye almayı amaçlamış.

dünyanın uğultusu

BEHÇET ÇELİK

Toplumun belirttiği tanımlar derken şunu demek istiyorum. Mesela birileriyle tanıştığımızda, onlara ilk olarak ne iş yaptığını sorarız. Onlar da kendilerini tanımlarken bizlere mesleklerini, nerede yaşadıklarını söylerler. Yani bir kişiye “kimsin” dediğimizde, o kişi ilk olarak bize mesleğini söyler.

Behçet Çelik’ de bunu dile getiriyor romanında, insan bu toplumda öncelikle işiyle var oluyor diyor. Ben de kendisine hak veriyorum. Kapitalizmin bu kadar içimize işlediği bir yapıda kendimizi mesleğimizden bağımsız tanımlamamız bizi gerçekdışı bir romantik yapar. Sanat bile bu düzenin içerisinde romantik bir tercih değil, bir para kazanma biçimi. Çünkü yaşadığımız toplum bizi kendimizi değil, sistemi geliştirmek üzere eviriyor.

“Dünyanın Uğultusu” adlı romanda yaşanan depresyon, bizlerinde içine düştüğü bir çıkmaz. Hepimizin ruhu ara ara bu çıkmaz sokağa giriyor ve depresyon hırkalarımızı giyiyor ve onları kucaklamayı öğreniyoruz. Bazen depresyon hırkası, anneanne yorganı ile birlik oluyor ve bizi yatağa hapsedebiliyor. Fakat an gelir silkelenir, sadece hırkayla yola devam ederiz. Sonra yavaş yavaş bahar gelmeye başlar ve depresyon hırkamızı önce koltukta unutur ve havalar yeterince ısındığında dolabın bir rafına katlar, kaldırırız. Kitap bu açıdan içinde bulunduğu atmosferi güzel betimliyor. Yer yer karakterlerin iç sesleri, tekrar eden düşüncelere dönüşüyor ama bu depresyonun bunaltıcılığını beslediğinden bizim karakterlerle bağımızı da güçlendiriyor. Özellikle içinde bulunduğumuz yılda ve mevsimde okumuş olmam benim atmosfere adaptasyonumu da hızlandırdı diyebilirim. Okudukça kitapla o kadar bütünleştim ki kendimi git gide işsiz ve yeni yılın ilk gününe uyanmış gibi hissettim.

Yılı bitiriyoruz. Üzerimizde depresyon hırkalarımız var. Bu sene yükümüz çok oldu. Kişisel sıkıntılarımızdan başka ağırlıklarda girdi hayatımıza. Bu ağırlıkların bizlere yüklediği sorumluluklar da cabası. Bakalım 2021’de bu ağırlıkların kaçından kurtulacağız?

Kaynakça:

Çelik, Behçet, İletişim Yayınları, 2009, Dünyanın Uğultusu.

Nazan, Necine, Kitaplık, Nisan 2009, Uğuldayan Dünya

Serdar, Mehmet, Cumhuriyet Kitap, 19 Mart 2009, Dünyanın Uğultusu

Düzkan, Ayşe, Star Kitap, 6 Mart 2009, Röportaj “Kriz Ruh Hallerindeki Değişimleri Görebilmek İçin İyi Bir Atmosfer”

Ürkek bir sokak
Sesiyle ateşi harlayan kalabalık
Şehir, o vakitlerde yangın yeri
Şehir, o vakitlerde adının yara hali
Yürüdüm, bir yangını ardımda bırakırcasına
Konuşacak kimsesi olmayan sokaklarda
Gözlerime baktığında adının kabuk hali
Utandım
Sesini duymadığım kışlar kadar
Kırk tas su döktüm sesime
Akşamüstü yalnızlıklarına yasladım gövdemi
Vakit hayli geçti
Hiçbir acıya sarılamazdı ellerim
Affetmezdi beni
Adının iz hali
Yara
Kabuk
İz
Adının üç hali

Köhne bir bağırıştan kalan
Kül sessizliğiyle örttüm üstlerini.

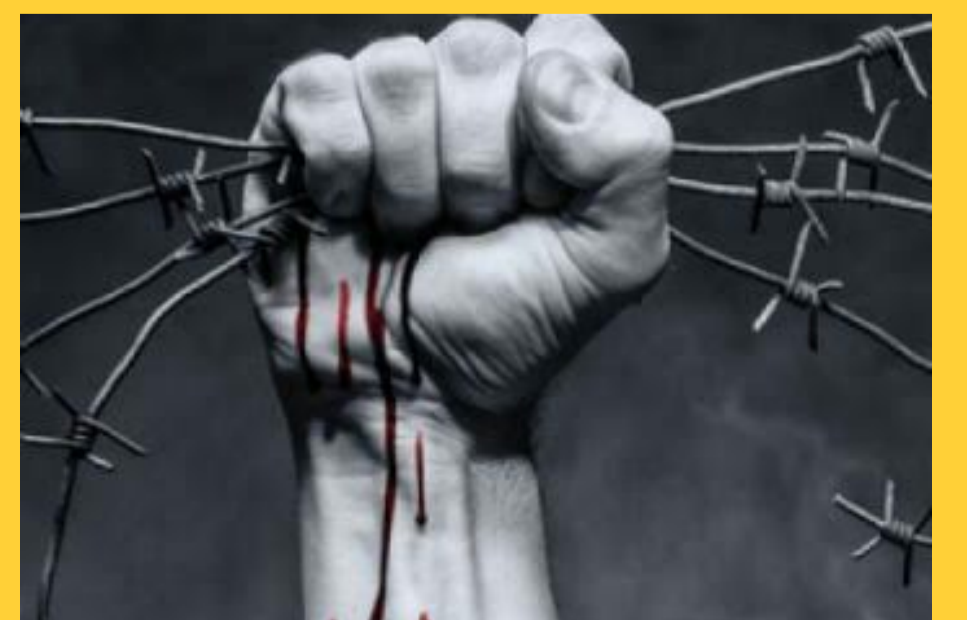
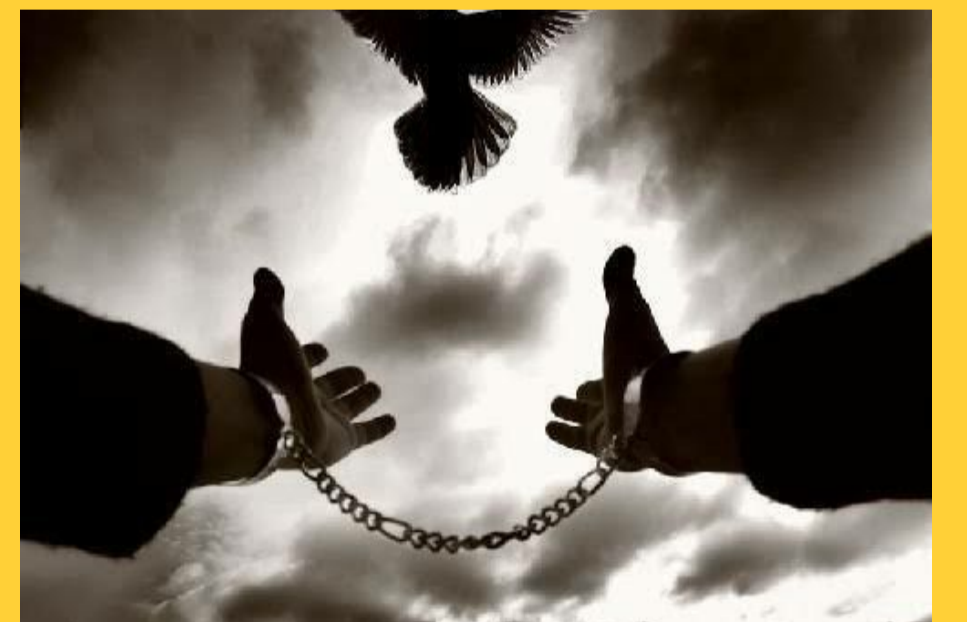

Nur Yüksel Öztürk Acılara Tutunmak

Gittiği her yere kendisini götüren insan nasıl olur da kendi düşüncelerinden kaçabilir ki? İşte böyle bir durumdaydım. Kendimden kaçmanın bir yolunu hiçbir zaman bulamadım. Her kaçış fikri beni kendime daha çok mahkûm etti. Ve bir süre sonra büyük bir hiçliğin içine daldım. Öylece yürüdüm kendi başıma. Bu da başka bir acıydı benim için. En küçük şeylerin bile bana acı verdiği bir ruha sahipken sıradan bir insan olmak mümkün müydü?

Ne yaptıysam engel olamadım bu acılara. Hergün onlara daha çok benzedim. Sanki her doğan yeni gün ile beraber bir acıya dönüşüyordu ruhum. Paralel bir yaşamın içinde yürüyor gibiydim. Belki de yaşam denen şey acılarına dönüşme alanıydı.

Hep sordum kendime bu nasıl bir karmaşa, nasıl bir kafa karışıklığı? Cevabını hiçbir zaman bulamadım. Bu belirsizliğin ve anlam kargaşasının ortasında hiçbir şeye cevabım yoktu. Arada çocukluğuma gider, hep orda kalmak isterdim. Ama olmuyor, hayat aramıza giriyordu buğulu bir cam gibi. Dokunamıyordum o küçük kıza, tutamıyordum ellerinden. Zamanın katmanları arasında dolaşıp duruyordum sadece. Yoksa bu bir düş müydü? Çünkü hayatım boyunca çok sık düş kurdum. Öyle ki, yorgun düşecek kadar düş kurdum. Düş kurarken sandım ki yazgım değişir. Sahi, insan denen şey kendi yazgısını değiştirebilir miydi? Beline bağlanmış o ipi çözebilir miydi? Kendi için belirlenen bir yön varoldukça yönünü değiştirebilir miydi?

Ama tüm bunlara rağmen yaşadığı hayattan mutlu olanlar da var, biliyorum. Yürüdüğü yolu dert etmeyen, kafasına çok takmadan sadece yürüyenler var. Çoğu zaman onlara benzemek için değişip durdum. Bu yüzden her yeni acıda değişimin limanına sığınmam. Ancak çok sonra farkettim ki, acı hissedilmek istiyordu ve değişmeyen tek şey hayatın kendisiydi.

Nereye gitsem acılarım beni takip etti. Bu yüzden çok alışamadım kalabalık ortamlara. Korktum acılarımı göstermekten. Yalnızlığımla kaldım baş başa. Onunla inşa ettiğim dünyaya öylesine alıştım ki beni biçimlendiren ve beni ben yapan şeyin yalnızlığım olduğunu sandım. Bu yüzden yalnızlığım ile arama kimseyi almadım, alamadım. Ama kuru gürültüden öteye geçemeyen yalnızlığım acılarımı gözlerimin önüne sermekten çekinmedi her defasında. Böyle anlarda ise hüznün bütün ağırlığıyla üstüme çökerdi. Hiçbir çaba göstermeden beklerdim o anın geçmesini. Acınacak halde olduğumu söylerdim kendime.

Bu nasıl bir durumdu ki herkesin kaçtığı şeylerin ortasında buluyordum her defasında kendimi. Öylece bekliyordum acıların bana gelmesini. Bir de "hoş geldiniz" der gibi açıyordum kollarımı onları sarmak için. Belki de tüm bunlar benim kendimi kandırmam, acılara kendimi sunmamdan ibaretti. Huzur peşinde koşan biri değildim belki ama yalnızlığı da yol arkadaşı etmemeliydim.

Şimdi hayatımın çoğunu geçirdiğim o küçük odada yazıyorum bu satırları. Karanlığın içinde doğan düşüncelerimi ışıktaki aramak elbette bir yanılgıydı. Bu sonsuz yanılgı da anlıyorum ki insan kendinden, acılarından ne kadar kaçarsa kaçsın yine kendine mahkûm oluyordu.

Selva Ezgi Yücel

ŞANIMDANDIR
Öykü

Her şeyi atacağım, her şeyi. Hepsiyle vedalaşacağım, elime alıp uzun uzun, evirip çevirip inceleyip, kimini hırsla fırlatıp, kimini sevgiyle kucaklayıp bu battal boy çöp poşetine basacağım. Kurtulacağım bu hain geçmişten. Beni ağlatan, ağlatırken birden güldüren, aşağı çeken, özlem mi, kahr mı belirsiz bir duyguyla beni hislendiren bu yığıni son kez elden geçirip bu işi bitireceğim. Bir kazak, bir dağın eteğinde, o soğuk şehrin bütün rüzgârlarına bağrını açmış bir kız yurdunun demir ranzalarını hatırlatıyor misal. Üst katta ben, altta Gülen, üstüne dört kat battaniye örtüp enkaz altında kaldım diyerek bizi güldüren Gülen. Ayın ilk günlerinde akşam yoklaması alındıktan sonra elbise dolaplarında sakladığımız votkalar, vişne suları ay sonuna doğru ucuz köpek öldüren şaraplara dönüşürdü, tek dublede sarhoş olup, dengemizi kaybettiğimiz, ne aradığımızı bilmediğimiz ama nedense çok etkârlı olduğumuz kayıp yıllar. O soğuk koridorlarda arka arkaya sigara içip defterler doldururdum, sonra onları da attım. Atmak şanımdandır. Bir defter, yirmili yaşlarımda çok sevdiğim bir genç adamın gönderdiği bütün kısa mesajları tek tek, tarihli, saatli yazmışım. Ne delilik! Ağdalı bir romantizm, örtülü bir 'sexting', güllü goncalı göndermeler, dokunmaya kıyamayan ama içten içe yangın yeri satırlar... Acaba ben neler yazmıştım ona? Keşke onlar da olsa. Yıllar sonra bir tatil beldesinde, birbirinin aynı buzdolabı süslerinden seçerken karşılaştık, onun yanında 'onunki', benim yanımda 'benimki'. Onunki kıpkırmızı, çirkin bir elbise giymişti, biz öyle ayaküstü konuşurken somurttu. Demek ki anlatılmış eski defterler, külliyata hâkim, otellerine gidip "sen daha iyi bilirsin!" konulu bir kavga patlayacak, diller dökülecek (ne alakası var kızım, kaç yıl geçmiş!) sonra da kısacık ama tatminkâr sevişilecek, hadi bu da benden olsun! Benimki selamlaşip işine baktı, ayrılık ayrılıktır, kimseyi kimseye anlatmam ben.

Bir anahtar Boğazın şıkır şıkır semtlerinden birinde, denize sırtını dönmüş, planı muhtemelen bir saman kâğıda el ucuyla çiziktirilmiş, izansız ve terazisiz, sıkışık bir apartmanın kutu gibi dairesinin. O ufacık evde ne misafirler ağırladım, yemek masası evin kapısına dayanana kadar ne mükellef sofralar kurdum.

Aşk-ı Memnu'yu ilk yayınlandığı zamanlar toplaşıp o evde izledik. Işık, Mine, Başak, Merve, ben kanepede dolmuş düzeni, adamların kimi yerde kimi masada... Şu meşhur sera sahnesinde Mine "Hayır yani bir otele gitsenize!" diye sinirlenmişti de çok gülmüştük. "Koca buldun da serada aldatması kaldı!" demişti Işık. Kadınlar kocalarını başkalarıyla yatarak aldatırlar sanıyordum o zamanlar. Bilmiyordum, sevmenin kaç çeşidi varsa aldatmanın, ayrılmanın, terk etmenin de o kadar türlü çeşidi varmış. Hep ketum bir kadın oldum, aldatan da bana anlattı, aldatmaya kıyamayıp terk eden de. Kimseyi yargılamadan tarafsız olmaya çalıştım ama bunca tür ilişkinin matematiği beni derinden sarstı. İçimin bir yanı hep dimdik, düz bir çizgi halinde giden yollardan yana oldu. Bir parfüm şişesi, yirmilerimin sonlarından beri yıllarca kullandığım koku. Duş alınca bile kullanırdım, kendime güzel kokmak iyi hissettirirdi. Ben iş için şehir dışına çıktığımda da sevgilimin yastığına sıkardım, beni sık sık hatırlasın, yanında hissetsin diye. Yine o okul yıllarında kaldığım yurtta da o zamanlar umutsuzca sevdiğim ama asla yan yana gelemediğimiz adamın parfümünü kendi yastığıma sıkıp uyurdum. Yine bir türlü bir araya gelemediğimiz sancılı rüyalar görüp yastığım sırlıklam uyanırdım. Sessizce kalkıp koridordaki pencerenin önünde sigara içip rüyalarımı yazardım. Şeyma okuyup, "Bir yazardan tek eksigin bir kitap" derdi. Bir kolye, tek başıma gittiğim bir sayfiden kendime yaptığım bir küçük iyilik. Hep başkalarına taşıdım gittiğim yerlerden bir şeyler. Kendim onlardan daha mı az değerliydim? Özünde BENİM mutlu olmamın, kendimi mutlu etmemin daha önemli ve öncelikli olduğunu anladığım bir yazdı. Çiçekçiden kendime görkemli buketler yaptırıp evdeki vazoya koyup gidip gelip sevmelerim de o yolculuğun dönüşüne rastlar. Sevgilimse çiçeklere muhabbetimi görüp kendisine düşen sevgisini gösterme, küçük jestler yapma "vazifesinden" azat edildiğini düşündü. Ben de onu temelli azat ettim. -Ona küçük sürprizler yapın Kendime yaslanmayı öğrenmem çok zaman aldı, neredeyse 40 yıl. O zamana kadar hayatım, hem kendime hem başkalarına "Bakın ben değerliyim, sevmeye, âşık olmaya değerim, iyi bir arkadaş, sadık bir dost olurum!" demeye gelen bir takım çırpınışlarla geçti. Şimdi yalnız değilim, kendime sarılıyorum, şarkıdaki gibi... Hepsi bir çöp poşetine sığdı, apartman görevlisini aradım gelip alması için. Bitti artık işim bu biçimsiz yığınla. Atıyorum hatıra kabilinden ne varsa...

B

Büşra Canbaz

02.30 Hayat Radyosu

Bu gece biraz geç kaldım yayına. Tıpkı geç kaldığım gibi bir şeylere. Bazen size de oluyor mu merak ediyorum. Dünya böyle boşuna dönüyormuş gibi. Kent insanı öğütüyormuş gibi. Ruhlarımız bir çarkın içindeymiş gibi. Etrafınızdaki herkes koca bir palavraymış gibi. Efkârlıyız. Kırık bir keman yüreğim. İçenler içmeyenler için de bir dal yaksın bugün. Dumanının üzerine konuşacaklarımız var. Un ufak olmuş toprağım var üstümde.

Gecemizin ilk sorusu bir dinleyicimizden geliyor. "İsmini vermek istemeyen bir hanımefendi." -İyi geceler, ruhumuza toprak atanlar kimdi? Aynı masada ekmek bölüştüğümüz mü? Ağlarken omzuna başımızı koyduklarımız mı?

-İyi geceler sayın dinleyen. Beni aratmayan bir tavrınız var. Düşünelim. Ve sizlerde sorun kendinize bu soruyu radyonun diğer ucundan. Beni üzenler hiç uzakta olmadılar sanırım. Hepsine yüreğimi açmışlığım var. Üfle diye nefesine sunmuşluğum. Görünmez olduğumda yaramın kabuklarını kaldırışlarını hissettiğim. Ve çok sevdiğimden hepsini görmezden geldiğim. Görmezden geldikçe, görünmez olduğum. Hepsine küreği ben verdim. Onlarda buna layık olmak istediler galiba. Bir kürek toprakları oldu ruhumda. Belki de üstümdeki son emekleri...

Biliyor musunuz, bir radyo programına hayatımı dâhil etmek çok garip bir şey. Yüzünü bile görmediğim insanların yüreğine dokunmak. Aynı yerlerden yara alan insanlara ses olmak. Bir bütün olmak. Birbirini görmeyen insanlar bir dal olup tutunacak yer aramak...

Bir dinleyenimiz daha bağlanıyor yayına.

-Merhabalar!

-Merhabalar efendim, nasılsınız? Nedir sizi yayına bağlatan sebep?

-İyiyim galiba, ne fark eder? Hep aynıyım işte... İnsanlardan nefret ediyorum. Budala insanlardan. Her şeye sahip olma arzusuyla burnunun ucunu bile göremeyen insanlar. Bilir misiniz? Bu insanlar sevdiklerine özel mallarıymış gibi davranırlar. Alışkanlıktan severler. Solmasın isterler ama sulamazlarda. Bir nevi süs bitkisi. Hiçbir şeye ihtiyaç duymayan süs bitkisi olmanı isterler. Çok yordu. Renk renk açacak bir begonvil iken süs bitkisi olmak çok zordu. İnsanları kendi kafalarına göre sınıflandırırlar. İyiler ve kötüler. Fakirler ve zenginler. Cennetlikler ve cehennemlikler. Anahtar onların ellerinde. Tanrı'nın vekâleti onlarda sanki. Tüm nimet avuçlarında, küçük dağları yaratma yarışları onlarda.

Size bir sorum yok sayın radyocu. Bu bir iç döküştü. Belki sizi bir daha arar, vaktim oldukça bahsederim birkaç şeyden umarım. Size iyi yayınlar...

Gecenin koynunda anlamsız bir yüz ifadesi belirir bazen. Bazı şeylerin “neden” olduğunu sorgularsın. Cevabını bulmaktan bahsetmiyorum. Basit bir sorgulama bu. İki den bir çıktığında neden hiç ettiğini sorgulamak gibi. Öğrendik. Sorgulamayı ve beklemeyi. Bir gülüşü, bir adamı, bir mektubu, bir şiiri. Beklemeyi selamsız bir otogarda öğrendik. Yabancı olduğumuz tüm yerlerde. Umut etmeyi ve beklenilenin gelmesini.

Belki de kalan bir ah’tı O’ndan geriye. Belki de silinmişti tüm yollar. Hafıza iki ucu keskin bir bıçaktı. Hatırlananın ve hatırlayanın eksik kaldığı. Bastırılmış bir sestti. İç seslerin en acısı.

İnsan umut edendir. Belki de yarındır en aydınlık günü ömrünün. Yıldızlar kadar uzakken nefes kadar yakınsınızdır belki. Söylenilecek çok söz vardır. Kapanmamış defterler, edilmeyen itirazlar. Falcıların anlattığı üç vakittir belki bu vakit. Şimdinin müjganlarında merhamet dileniyoruz. Tutunsun gözyaşımız, sulamasın kalplerimizi. Gülüşlerimiz karışsın evrene. Geçti diyelim ve geçsin tüm zor günler. Geçen yılların adına bir gün verelim. “Pazartesi...” olsun mesela. Sevilmeyen tüm yanlarımızı o güne yoralım. Anmayalım o günü. Her yeni bir gün başlangıç yalanına biz de uyalım. İlk ve son başlangıcımız olsun.

Pandoranın kutusunu n’olur açalım...

-Merhaba sayın dinleyen!

-Merhaba. Bazen sizin deli olduğunuzu düşünüyorum biliyor musunuz?

-Bu biraz ağırdı kabul edelim. Deli olduğumu söylemek için mi bağlandınız yayına? Frekansını ilerletmeniz yeterliydi...

-Deli ama nasıl bir deli. Hepimiz aynı gemideyiz. “2.30 Hayat Radyosu Yayını...” gemimizin adı. Sizi sadece siz gibiler anlar. Yani biz. “Yarayla alay eder yaralanmamış olan...” der Shakspeare. Yaranızı aldım kabul ettim. Aynı yaradan benden de var. Yaramız insan. Beş harf. Bir ömür. Bir sürü imtihan. Kutularca antidepresan...

-Farklı yollardan aynı dili konuşmak. Anlaşılacak güzel şey doğrusu. Teşekkür ederim sayın dinleyen...

Yavaş yavaş yayınınımızın sonuna geliyoruz sayın dinleyenler. Hangi tercihimizin bizi bu yayına sürüklediğini bilmiyoruz. Hangi tercihimizin bitmez bir tükeniş olduğunu. Bir şeylerin bilinmezliğinin acısını yaşıyoruz. Hiçbir şeyin geçmediği zamanlarda “her şey geçer...” diyenlerden nefret ediyorum. Derdimiz insan. Ne zaman bitti desek eski bir yazgı öpüyor bizi alnımızdan. Sizi en son hangi acı uykusuz bıraktı bilmiyorum. En son iştahınız ne zaman kesildi, hangi sahne yüreğinizi kor alevlere teslim etti? Kişisel gelişim kitaplarının geliştiremediği cevaplarla ruhunuz kaç kez dayak yedi? Hiç birini bilmiyorum. Bir rahiple konuşup arınacak vaktiniz yoksa yahut kalkmıyorsa elleriniz semaya bir radyocuyu arayıp iç döküyorsunuz.

Beni dinlemek zorundasınız. Gemiden kurtulanlar olmalıyız. Ağzımızdaki ölü kelimelere bir nefes vermek zorundayız. Bazen konuşmak yetmez Descartes'e uymak gerekir. Düşünesin ki bulasın çıkışı.

De ki: "Kör ile gören hiç bir olur mu? Hiç düşünmez misiniz?" diyen yaratıcıya bir şeyler borçluyuz. Kör değiliz ama gören de değiliz. Gören olma yolunda.. İyi geceler sayın dinleyenler...

Kendi ışığı sönmüş çoktan gözlerimin
Yalnız sokak lambasından kalan yansımalar
Doldurmuş yine odayı izinsiz
Işık loş, hayaller boş
Her şey çok uzakta bir yıldız kadar
Oysa yıldızlar bile kayıp bu gece
Yorganların ısıtamadığı bir titremeye
Hiç olmadığı kadar soğuk bi gece
Dudaklar sus, eller buz
Unutulmuş, geriye atılan ne varsa
Umut, duvarın arka tarafında kalmış
Işıksız, sessizliğe gömülü
Sokak lambası bile uğramamış bu kez
O duvar hiç yıkılmamış
Umut sönüp gitmiş çoktan
O hiç kaymayan yıldızla beraber
Dilek hakkı hiç olmadan
Belki de hiç doğmadan...

Zeynep Bozyiğit

CEHENNEMİN ÇOCUĞU

Öykü

Bir varmışın bir yokmuşun içinde dünyaya geldi dünyanın en bahtsız bebeği. Uğramadı şehre o gün güneş. Kara bir irindi anasının memelerinden akan. Köylüler korku içinde bağıriyor bebeğin lanetli olduğunu söylüyorlardı. Aralarında en bilge olanı güneş tutulması diye anlatsa da kimseler inanmadı. Onu öldürmeli buralarda barındırmamalı dediler. Bir sepete koyup, fırtınanın kucağına salarak, attılar okyanusun kara sularına. Hiç bitmedi dedikodusu bahtsız bebeğin, hatta bazıları cehennemın çocuğu diye bahseder olmuştu.

Okyanus çığığı, köpek balıklarının katil çığıkları, yırtıcı kuşların zebani gülüşleri ninnisi olmuştu. Deniz yılanları, en vicdansız korsanlar, zehirli yosunlar masalı olmuştu cehennem çocuğunun. Gel zaman git zaman sepeti, dağında gri dumanı tüten, siyahlarla örtülü bir şehrin ölü balık kokan kıyısına ulaşmıştı. Şehrin en uzun burunlu cadısı buldu onu. Zebani gülüşüyle suları ürkütterek bir çırpıda kaçıverdi deniz. Bebeğe kan kırmızı gözlerini gömerek "şu ellere gözlere bak ne kadar güzelsin, ama bu dünya böyle güzellikleri hak etmemeli " diyerek ilk kara büyüsünü yapmaya başladı.

Asasına dokundu gökyüzündeki tüm kara bulutları çağırdı, bir minik aydınlık bile bırakmadan doldurdu kötülük zehrini bebeğe "sana hediyem; tez zamanda yüzü kıllı, tırnakları çatal, burnu eğri ol sana dokunan her canlıyı lanetle kirlet" diye ağzından çıkardı tüm kara böcekleri tüm karayılanları. Bebeğin sepeti, tüm şehir, karayılanlarla böceklerle doldu ta ki bebeğin mavi gözü, ak teni karaya boyanana kadar. Burnu uzamış, tırnakları siyah çatala dönmüştü. Cadı eseri karşısında tüm şehri zebani gülüşlerine boğdu. Sonunda yüz karakarga dayanamayıp intihar etti. Bebeği tekrar sepetiyle çekilen sulara fırlatıverdi.

Tuttu bebeği açlık kraliçesi "Gülmüyor, ağlamıyor, uyumuyor ve hatta ölmüyor nasıl bir çirkin bebek böyle" diyerek baktı Burnu Uzun cadıya "bu yoklukta böyle bir nimeti nasıl atarsın denize onu hemen yemeliyiz" diyerek şatolarına götürdü.

Dişi kanlı bir yarasa uçuverdi hemen başına "direk ısırmalı" diye bastı çığığı. Elinde çin kırıbaçıyla en korkunç ve karanlık olan çıkageldi " yemeği pişirmeli yakın tüm ateşleri" diye emir verdi.

Memnun kalmadı odada bulunanlar. İki siyah boynuzlu lağım faresi yalanlarla ördüğü bezi serdi masaya, üzerine koydular sahtekârlıkla marina edilmiş mezeleri, hepsinin maskesi hazırды. Kurban ateşinde yanarken tadına baktı Kulağı Eğri "daha çok yanmalı " diye gıcırdadı gülüşü. Uzaktaydı kadırgalı elinde mum şişesi ağırca yakıyordu kandilleri. Çoğalıyordu hamam böcekleri. Zulaları doluydu kötülük ve zekâyla, nasılda eminler kendilerinden hepsi birbirinin bataklığı.

İçindeki toprağı kazımaya başladı Bacağı Kısa, pek bir ceset gömmüş belli kokusu şatoyu sardı. Ama sustu hepsi, hatta biraz kıskanır gibi olsun siyah boynuzlu iki lağım faresi ama belli etmediler. Sinirlendi aniden küstah çiçekçisi, çaldı tüm ateşi, bir bir söndü kandiller, söndü yemeğin ateşi. Hepsi tutundu zulasına. gülüverdi ,suratı soysuz.

Çıkardılar kazandan cehennem çocuğunu, pek bir hızlı tutmuştu cadının büyüü. Koydular masaya yarı çiğ yarı yanmış masumiyeti. Hiç ağızlarına göre değildi ama hepsinin karnı açtı. Hadi gömelim diye başladılar ısırmaya.

Isırdıkça daha da tuttu cadının büyüü, dağıldı her birinin hücrelerine, karayılanlar yeniden ortaya çıktı bu defa bin karakarga intihar etti. Gücüne güç kattılar cehennem çocuğu sayesinde. Sonrada karanlığa sinen ceset kokusunu sindirmek için hepsi çekildi odasına bir. En son ayrılan boynuzlu lağım fareleri olmuştu.

Son notalarını acılı acılı çaldı kemancı... mi, do, si, laa. (dişi kanlı yarasanın karnı guruldamişti) sustu müzik. Kemanını indirdi Farjad, hafifçe eğilerek onu alkışlayan kalabalığı selamladı. Ayakta alkışlanıyordu son eseri cehennemnin çocuğu.

Gözdenur Tetik

“Ben, Yekta. Sen kimsin?”

Öykü

*Kumdan kaleler yapmanın yaşı var mı?
Ben bilmiyorum.
Benimkiler hep taşandı.
Sur duvarları gibi.*

Fevkalade bir meyve bahçesindeyim. Meyve ağaçları boyumdan haberdar da beni utandırmamak adına kısa kalmışlar sanki. Küçük, hasır sepetim kolumda. Turuncu, kırmızı, sarı... rengârenk meyveler topluyorum yalınayak. Kahverengi toprak, ton ton kuma dönüşerek beni sahile uzandıran bir yol oluyor. Kolumda sepetim, her adımım ile yükselen palmyeleri selamlayarak süzülüyorum. Karşımda uçsuz bucaksız deniz; durgun ve davetkâr. Gözlerim kapalı. Adım adım denize yaklaşıyorum. Güneş bedenimi kavururken ben, ahengi yakalamaya çalışıyorum. Parmak uçlarım sıcak denize değiyor. Fırtına tokat gibi çarpıyor. Gözlerimi açmamla karşımda dev bir hamam böceği, çığlığı basıyorum. Kendi çığlık sesimle uyandığım bir gün daha... Ter içindeyim. Alnımı silerek çalar saatime uzanıyorum. Çalmasına daha on dakika var. Vakit gelene kadar yataktan ayaklarımı sallandırıp dağınık ve kasvetli odama boş bakışlar atıyorum. Saatin kafasına vurunca susuyor. Keşke insanlarda da benzer bir sistem olsa, diyorum.

Kalktığımda sanki bir hamamböceği geçiyor koridordan. Gözlerimi ovuşturup memurluğu acilen bırakmam gerektiğini yineliyorum. Elimi yüzümü düzelterek güneşle birlikte yola koyuluyorum. Metrodan inene kadar Franz Kafka'nın 'Dava'sını okumuyor da onunla adeta boğuşuyorum.

“Gülümse, selamla, devam et.” Artık bu sloganla vedalaşma zamanı. Dairede aylardır çalıştığım masamdayım. Önümde uğursuz kalemim ve ona birazdan ihanet edeceğimi bilen beyaz kâğıt. “Sayın... Kendi istek ve arzularla, ... Gerekli işlemlerin yapılmasını arz ederim.” Derin bir nefes alıyorum. Öyle ki, adeta son nefesim. Aklımdan ceylan gören aç bir çita hızıyla düşünceler sıralanıyor; O çöp yuvasına mı döneceksin? Seni yüzüstü bırakıp giden biricik evladına ya da yıllar önce birden kaybolan kocana mı? Aaa yok, cansız kitaplarına tabii!

Kapı sesi... Gözlerimi açıyorum. Yıllardır beni kucaklayan hastane kokusu. Kucağımda sayfasını kaybetmiş olduğum 'Dönüşüm'. Rüya içinde rüya demek, kendimi aşıyorum. Kapıya dönüyorum. Hemşire hanım ilaçlarımı getirmiş. Yine hayli terlemişsiniz, diyor. "Bugünkü rüyalarınız ailenizle mi ilgiliydi, işinizle mi? İsterseniz psiki..." Sözünü kesiyorum. "Ha, yok! Bugün dünya turuna çıktım. Çok yorulmuşum. İyiyim ben iyi, her zamanki gibi.". Gülüyorum. "Merhaba kızım. Ben, Yekta. Sen kimsin?" Bir bardak suyla birlikte birkaç hap tutuşturuluyor elime. Ürkekçe alıyorum.

KİTAP DOSYALARINIZI GÖNDERİN DEĞERLENDİRELİM

Şiir
Deneme
Öykü
Roman
Tarih
Sağlık
Çocuk Gelişimi
Çocuk Kitapları

**Kitap Dosyalarınızı, kısa Özgeçmişiniz ile;
editor@yazi-yorum.net'ten bizlere ulaştırabilirsiniz.**